Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбекистон Компартия Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган. ◉ № 1 (6. 790) ◉ 1989 йил 2 январь, душанба ◉ Баҳоси 3 тийин

Азиз ўртоқлар, дўстлар, қадрли ватандошлар! Олдинда бизни Ватан бахт-саодати йўлида, тинчлик йўлида катта, шу билан бирга илҳомбахш ишлар кутмоқда. Янги йилга биз буни яхши англаган ҳолда қадам қўймоқдамиз.

(КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси М. С. ГОРБАЧЕВнинг Совет халқига Янги йил Мурожаатидан).

«Тошкент оқшоми» анкетаси

ҚАЙТА ҚУРИШ: тўртинчи қадам ташланди

Мана, Янги йилнинг биринчи кунини ҳам бошладик. Бу билан ўн иккинчи беш йилликнинг тўртинчи йилига, агар таъбир жоиз бўлса, қайта қуриш сари тўртинчи қадамни ташладик. Шу муносабат билан «Тошкент оқшоми» мухбири ўз- зетхонлардан анкета саволларига жавоб беришларини илтимос қилдик.

1. 1988 йил сизга, коллективингизга нималар берди?

2. Янги йилдан қандай умидларингиз бор? Режалар қандай?

Ишчиларга ишонамиз

В. ЖУРАВЛЕВ, В. П. Чкалов номли Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори, Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати.

— Ўтган йилни инқилобий тусга эга бўлган, воқеаларга бой, жанговор, тиғиз ва қизғин йил бўлди, десам муболаға бўлмайди. Ишлаб чиқаришни, корхонанинг бутун ҳаётини қайта қуришда маълум ижобий силжишларга эришдик. Коллективимизда ишлаб чиқариш маданияти ўсди, моддий манфаатдорлик кучайди.

Делегат сифатида Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси ишида қатнашдим. Унинг минбаридан туриб «Ишчилар синфи юксак онглилик ва уюшқоқлик намуналарини кўрсатмоқда. Турмушимизга одатдан ташқари янги ва мураккаб жараён кириб келган бир пайтда у яна ўзининг ажойиб сиёсий ва ахлоқий фазилатларини намойиш қилмоқда, ишларга давлат манфаатларини кўзлаб, чинакам гражданларча ёндошмоқда, қайта қуришни қўллаб-қувватлашини меҳнатда ифодаламоқда. Ишчилар синфининг бу позицияси партияга революцион ўзгартишларни дадил ўтказаверищ имконини беради», деган сўзлар янграганида, коллективим билан ҳақли равишда фахрланиб кетдим. Оддий меҳнаткашлар учун қанча яхшилик қилса арзийди. Улар ўзларининг ҳалол меҳнатлари билан мамлакатимиз қудратини мустаҳкамлашга ҳисса қўшиб келяптилар.

Лекин ҳали ишларимизда камчилик ва нуқсонлар кўп. Барча тўсиқлар ҳали олиб ташланмади. Корхона моддий-техника таъминотини яхшилаш керак. Таъминотчиларимиз ўз вақтида зарур бўлган маҳсулотларни етказиб беролмаяптилар. Социал - маданий уй-жой қурилиш объектлари бунинг оқибатида чўзилиб кетяпти. 2 минг тонна цемент ва анчагина плиткаларни ололмаганлигимиз туфайли уй-жой қурилишида аҳвол анча оғирлашди.

Янги йилдан эса умидимиз жуда катта. Бу йил ўйлайманки, воқеаларга бой бўлади. Қайта қуриш учун кўпгина ишлар қила оламиз. Соғлом турмуш тарзи эса тантана қилаверсин.

Таълимотни яхшилайлик

В. ТАРАГОРОВА, «Тошкент мебель ишлаб чиқариш бирлашмаси 1-цехи станочиси, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети аъзолигига кандидат.

— Биз кутган йилда коллективим менга жуда катта ... билдирди. КПСС XIX Бутуниттифоқ конференцияси делегати сифатида унинг ишида иштирок этдим. ... қайта қуришни чуқурлаштириш, ривожлантириш ва муқаррарлигини таъминлашга қаратилган бир қатор муҳим қарорлар қабул қилинди. ... совет халқи коммунистлар етакчилигида ... шу улуғвор ишларни амалга ошириб ке... лигини мени ғоят қу... тиради. Ўтган уч йил ... айнида турмушимизни ... та қуриш борасида ижобий силжишларга ... ишдик.

Яна делегат ... фатида шаҳар ва обла... партия конфере... яларида ҳам қ... қашдим. Уларда ҳам ... а кўп фойдали гапла... бўлди. Ютуқ ва кам... иклар очиб ташланди. Ҳали олдинда жуда кўп ишлар қилишими... ераклиги таъкидлаб ўтилди. Ҳақиқатан ҳ... шундай. Қайта қури... биздан уч-тўрт йил... эмас, балки кўплаб й... арни талаб этади. М... вада, Бутуниттифоқ XI... партия конферен... сида бўлганимда, тарм... министрлигидаги ... съул ўртоқлар билан ... батда бўлдим. Улар... таъминот масаласини ... шилаш зарурлигини ... айтдим. Қаерда та... ьнот яхши бўлса, план ... жарилади, сифатли ... сулот ишлаб чиқар... ди. Ҳозир тайёрланган кенг истеъмол ... омлари, шу жумлада ... мебель буюмлари ... сати шахсан мени қано... антирмайди. Ҳозир ... қар мебель магазин... ига кирсангиз, қуруқ ... биналарга кўзингиз ... ади. Онда-сонда коо... атив мебелларини ... тасиз. Қиз чиқарм... ўғил уйлантирмоқчи... ганлар шаҳарма - ш... ар мебель қидириб ... шибди. Шу ўринда ... бир савол туғилади ... ма учун ана шу тўй... ладиган оилалар, ... келин-куёвлар учун ... ҳида «Мебель» магаз... очиш мумкин эмас. ... улар сарсон бўлишма...

Янги йилда дун... тинчлик бўлсин. Таъ... нот яхши бўлсин, пл... лар ошириб бажари... версин. Ҳаммага бахт ... лайман.

Инсон омилига эътибор

Р. РАЖАБОВ, Тошкент «Алгоритм» заводи директори, Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати.

— 1988 йил коллективимиз учун ғоят қувончли йил бўлди. Чунки КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Михаил Сергеевич Горбачев Тошкентда бўлганларида бизнинг заводимизга ташриф буюрдилар. Биз бу воқеадан жуда ҳаяжонландик. Очиғи корхонамиз янги. Энди туғиляпти. Ҳали амалга ошириладиган ишларимиз жуда кўп. Ишчиларимиз учун ҳали кўплаб маданий-маиший объектлар, уй-жой қуриб беришимиз зарур. Бироқ, шундай бўлсада, бу борада маълум ишларни амалга оширишга эришдик. Бу ҳақда XXIII Тошкент область партия конференциясида ҳам таъкидланиб ўтилганлиги бизни албатта қувонтирди, кучимизга-куч, ғайратимизга-ғайрат қўшди. Бундан руҳланган коммунистларимиз, ишчи ва хизматчиларимиз Янги йилни юксак суръат билан бошлаб юбордилар. Дарҳақиқат, маъмурият, партия комитети ва касаба союз комитетининг ташаббуси билан беш йилда бешта ётоқхона, маданият саройи, учта ошхона, бешта магазин қурилди. Ёрдамчи хўжалик, боғдорчилик, узумчилик ширкати, дам олиш зонаси ва пионер лагерини ҳам барпо этдик. Завод ҳузурида радиотехникум, ҳунар-техника билим юрти ташкил этилди. Алоҳида маиший хизмат кўрсатиш уйи бунёд этилмоқда. Энг катта муаммолардан бири—кадрлар қўнимсизлигини бартараф этишга ана шу йўл билан — инсон омилига эътиборни кучайтириш билан эришяпмиз.

Янги йилда олдимизда жуда катта ишлар турибди. Юқорида айтганимдек, инсон омилига эътиборни янада кучайтирамиз. Янги қувватларни ишга тушириш билан бирга социал соҳани ривожлантиришга эътибор берамиз. Ўйлайманки, беш йилликнинг тўртинчи йили қайта қуриш ишларини амалга оширишда муҳим роль ўйнайди. Янги йилдан кўп нарсаларни кутмоқдамиз.

Суҳбатни Т. ТОШЕВ ёзиб олди.

«Октябрь 50 йиллиги» номидаги тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасининг чевари Наима РУСТАМОВА.

Р. Шарипов фотоси.

Замондошимиз

Сўз—ишлаб чиқариш илғорларига

БУ ЙИЛ мамлакатимиз меҳнаткашлари, бутун совет халқи учун янада залворли йил бўлиши табиий. Кўплаб саноат, қурилиш, транспорт ташкилотлари хўжалик юритишнинг янги формаси — тўла хўжалик ҳисобида ишлайди, шунингдек, ижара пудратчиларининг сони ортади. Қисқаси, иқтисодийислоҳот талабларини бажаришда муҳим ишлар амалга оширилиши кўзда тутиляпти. Янги йилга кишиларимиз янги орзу-умидлар билан келдилар. Партия ва ҳукуматимиз белгилаб берган йўлдан оғишмай, одимлаб, умумманфаат йўлида сидқидилдан баракали меҳнат қилиш, сифат ва самарадорликни оширишда мавжуд резерв ва имкониятлардан фойдаланиш уларнинг эзгу муддаосига айланган.

Қуйида сўзни ишлаб чиқариш вакилларига берамиз.

Тараққиёт қаноти

Дастгоҳларни программали бошқариш, роботлаштирилган цехлар ташкил этиш орзулигича қолмаяпти. Ўтган йили заводимизда қурилган янги корпусда Тошкентдаги «Технолог» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасида тайёрланган программалаштирилган рақамли бошқариш аппаратлари ва Болгария мутахассислари томонидан ишлаб чиқилган роботлар ўрнатилди. 20 га яқин ишчи бажарадиган юмушга 3 киши жалб этилди. Асосий ишлар тўла механизмлар зиммасига юкланди.

Бу йил роботлаштирилган участкамизда яна 4 та янги деталь ишлаб чиқаришни йўлга қўямиз. Янги участкада тайёрланаётган маҳсулотлар сифати жиҳатдан ҳар томонлама пишиқ ва пухталиги билан ажралиб туради. Бу мукаммал техника воситаларидан ўз имконияти даражасида фойдаланиш учун иккинчи сменани ҳам ташкил этдик.

Ишлаб чиқарилаётган маҳсулот кўламини ошириш учун янги усулларни қидириб топяпмиз. Энг муҳими Янги йилни янгича ғайрат-шижоат билан бошладик.

В. КИМ,
Агрегат заводи программали ишлаш технологияси бўлими бошлиғи.

Янги режалар

Якунланган 1988 йил бирлашмамиз ишчилари учун самарали бўлди. Биз маҳсулот реализацияси планини тўлиқ адо этдик. Коллективларда социалистик мусобақанинг яхши йўлга қўйилганлиги, шунингдек, хўжалик ҳисобининг дастлабки босқичида меҳнат қилиш тикувчиларнинг зиммаларидаги масъулиятни ниҳоятда оширди.

Масъулиятни чуқур ҳис этиб ишлаётган пешқадам бригадаларимиз М. Мадаминова, Б. Усатова, В. Цой етакчилик қилаётган коллективларнинг ютуқлари ҳаммамизни қувонтирди. М. Жўрабоева, Н. Зоҳидова, Д. Пўлатова сингари тикувчиларимиз эса беш йиллик топшириғини муддатидан олдин бажаришга эришдилар.

Янги, 1989 йилда бирлашмамиз тўла хўжалик ҳисоби шароитида иш юритади. Унга қизғин тайёргарлик кўрдик. Янги йилдаги режаларимиз жуда катта. Биз ички резервларимиздан тўлароқ фойдаланиш, янги ташаббусларни кенг ёйиш, илғорлар тажрибасини оммалаштириш ҳисобига янада юқори кўрсаткичларни қўлга киритмоқчимиз. Ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларимизнинг аъло сифатини таъминлаш олдимиздаги энг долзарб масала бўлиб қолади. Чунки тўла хўжалик ҳисоби шароитида ишлаш шуни тақозо қилади.

Савдо тармоқларига юбориладиган кийим-кечакларнинг ассортименти кенгайтирилади. Ёшлар учун замонавий кийимлар яратиш модельерларимиз диққат-марказида туради.

Коллективимиз Янги йилнинг дастлабки кунини янгича интилиш, зўр куч-ғайрат билан бошлади. Ўйлайманки, бу интилишларимиз ўз самарасини беради.

Б. САИДОВ,
Тошкент тикув ишлаб чиқариш бирлашмаси партия комитети секретари.

Мусобақа давом этади

Ўн иккинчи беш йилликнинг тўртинчи йилининг биринчи меҳнат кунини коллективимиз кўтаринки руҳда иш бошлади. Чунки биз учун бу йил масъулиятли йил бўлади. Зиммамизга олган беш йиллик план бажарилиши керак. Бу демак она-шаҳримизда яна бир саноат корхонаси қад ростлайди.

Бригадамиз аъзолари ўтган йилни катта меҳнат ютуқлари билан якунлади. Планга қўшимча 3 минг 743 квадрат метр пардоз ишлари амалга оширилди.

Албатта, бу ютуқларимизга ўзаро меҳнат беллашуви омил бўлди. Мусобақанинг асосий шартлари сифат ва тежамкорликдир. Баҳслашув давом этади.

Б. ФАЗИЛОВ,
«Ташпромстрой» трестининг сувоқчилар бригадаси бошлиғи.

Ҳисобни «бир»дан бошлаймиз

Кенг ва ёруғ цех. Ишчиларимиз бир-бири билан «бир йил бўлди кўрмаганимга» деб қучоқлашиб сўрашишларини кўриб қувониб кетдим. Аҳил, интернационал оила! Биз шу аҳил коллектив билан деҳқонларга мададкор техникалар тайёрлашда жонбозлик кўрсатдик. Ўтган йили 17 мингдан ошиқ 17-ХНП пахта териш машиналари тайёрлаб пахтакорларимиз ва хорижий дўстларимиз буюртмаларини уддалашга эришдик.

Бугун эса 1989 йилнинг дастлабки машинасини конвейердан чиқарган бригадамизнинг ҳамма аъзоси йиғилди. Чунки ҳар Янги йилнинг дастлабки тракторини тайёрлаш анъанага айланган. Бунинг сабаби биз ҳисобни «бир»дан бошлаймиз.

Р. АДАМОВ.
«Ташсельмаш» ишлаб чиқариш бирлашмаси йиғув цехи бригадири.

АФҒОНИСТОНГА ЖЎНАТИЛДИ

✦ ТОШКЕНТДАН Саманган вилоятига Афғонистон аҳолиси учун Янги йил совғалари юборилди. Уч юз минг сўмлик жуда хилма-хил моллар контейнерларга жойланди. Бу моллар орасида мактаб формаси, болалар ва катталар учун кийим-кечак, рўзғор асбоблари бор. Афғонистонда бу моллар мутлақо етишмаётганлиги маълум.

Ҳайратонда афғон дўстларга совғани топшириш пайтида дўстлик митинги бўлди. Саманган вилоятининг губернатори Яҳё Обидий бутун аҳоли номидан республика учун қийин бўлган вақтда берилган ёрдам ва мадад учун астойдил миннатдорчилик билдирди.

Тошкент области билан Саманган вилояти дўст тутинганига 3 йил бўлди. Ўзбекистонликларнинг ёрдами билан Саманганда қишлоқ хўжалик машина-механизмларини ремонт қиладиган ва пойабзал тикадиган чоғроқ корхоналар барпо этилди. У ерда ғишт заводи ва тикувчилик цехи ташкил қилинди. Вилоят аҳолиси Москвадан Янги йил кўрсатувларини томоша қила олади. Саманган вилоятининг маркази — Ойбоқда телевизион антенна ўрнатилган. Шаҳарнинг марказий кўчасида очилган «Тошкент» магазинида саманганликлар Янги йил учун керакли нарсаларни харид қилмоқдалар. Афғон болаларининг байрам куни хушчақчақлик қиладиган жойи бор: дўстлик боғида ўзбекистонлик дўстлар совға қилган Эртаклар шаҳарчаси жиҳозланган.

Оқ тонг орзулари

(Монолог)

Кўчалар, бугун бунча чароғонсиз? Она шаҳрим, нечун сенда бунчалар латофат? Нурлар қўйнида эркаланиб ётишинг ўзингга бирам ярашганки онам, Тошкентим!

Рўбарў келган одамларнинг юзларида табассум. Лабларида ширин сўз: «Янги йилингиз билан!».

Янги йил — умрнинг янги бир саҳифаси. Агар бутун умрни бир кун деб олсак, ана шу куннинг оппоқ тонги отди. Орзуларга тўла, нашидаларга тўла, эзгулик учун курашга бошловчи тонгги отди. Табиат ҳам зукко, доно. У дафтарга ўхшасин деб оппоқ парлар билан зийнатлайди.

Қор ёғади, липиллаб учар
Кўк юзида, оппоқ учқунлар.
Оқ чойшабдек тўшалар аста
Орзулари ушалар аста:
Бўлсак дейди ерга поёндоз,
Оппоқ бўлса бу жаҳон на соз!

Оппоқ бўлса бу жаҳон! Оппоқ жаҳон, оппоқ тонг, оппоқ юрак! Нақадар ажойиб, нақадар эзгу бу сўзлар! Ахир инсоннинг умри оқлик учун, бахт учун курашиб ўтмаяптими? Шунинг учун ҳам у ҳар Янги йилни дилида жўшқин, сўнгсиз умидлар билан кутиб олмаяптими? Йиллар, таъбир жоиз бўлса, улуғ карвон мисоли йўл юраверади. У шундай улуғ карвонки, унда омад ва кулфат, бахт ва ташвиш мужассам. Унинг залворли юкини фақат инсонларгина кўтариб манзилига элтади. Тунни тонгга, ташвишни қувончга айлантиради.

Шундай дейману, тилимда ушбу сатрларни оҳиста такрорлайман:

Янги йилнинг орзулари мўл,
Орзуларки сарбаланд, буюк.
Йиллар карвон, йўл тортади, йўл.
Инсон борар кўп ҳикмат туюб.
Йиллар юки ерда қолмагай,
Инсон агар бўлса саломат.
Янги йилим, барча-барчага
Олиб келгин софлик ва омад.

Одамларнинг чеҳрасига қарайман. Улардаги қувончнинг чеки-чегараси йўқ. Худди бир-бирини бағрига босгудек! Янги йилнинг шарофати ҳам балки шундадир! Шаҳрим одамлари! Қалби пок, нияти холис, якдил бўлиб яшаётган, ўтган ҳар кунини нурлантираётган одамлар! Сизларнинг чеҳрангизга боқар эканман, эртанги кунимизнинг ёруғ бўлишини кўраман. Бутун куч-қувватини она-Ватан равнақи учун бахшида этаётган муҳтарам совет кишисининг манфаатини, шижоатини, жасоратини кўраман.

Шаҳрим одамлари! Жона-жонларим, меҳрибонларим менинг. Шу оппоқ тонгда сизларга дунёдаги барча эзгуликни тилайман.

Айниқса шу соатда дунёга келган шаҳримнинг янги меҳмони, келажакнинг эгаси! Янги йил муборак сенга, болажон! Сенга ҳавасим келади. Ватанинг сенинг келажагинг муҳташам бўлиши учун бор имкониятни амалга оширяпти. Сен, албатта бахтли бўласан, гўдагим! Сен албатта биздан бахтли бўласан!

Кўзи чақноқ азиз ҳамшаҳрим,
Янги йилинг муборак бўлсин!
Очилсин-эй, ҳамиша баҳринг,
Янги йилинг муборак бўлсин!
Ёш қўшилди яна ёшингга,
Ғам қўнмасин асло бошингга,
Мен бахтингга ҳавас айладим,
Янги йилинг муборак бўлсин!
Бу йилда ҳам омонлик бўлсин,
Гўдаклар шод, ўйнасин-кулсин.
Осмонинг ҳеч кўрмасин ғубор,
Янги йилинг муборак бўлсин!
Иқбол нима — яшамоқ беғам,
Беғам бўлсин ташвишли олам.
Ғанимларинг бўлсин бебунёд!
Янги йилинг муборак бўлсин!
Кел, бағримга босай Тошкентим,
Сенга бўлсин ширин сўз-қантим.
Бағринг мудом тўлсин гулларга
Янги йилинг муборак бўлсин!

Темур ЙЎЛДОШЕВ.

700412-счётга

Янги йил арафасида Ўзбекистоннинг 700412-счётга қўшган ҳиссаси **ўттиз олти миллион икки юз ўн бир минг тўрт юз** сўмни ташкил этди.

Арманистон ССРдаги зилзила оқибатларини тугатишда ёрдам берувчи республика комиссиясида хабар қилишларича, 31 декабрь куни эрталабгача айрим гражданларнинг берган нақд пуллари 1 миллион 996,8 минг сўмга етган, меҳнат коллективлари ва жамоат ташкилотларидан 34 миллион 214,6 минг сўм маблағ тушган.

(ЎзТАГ мухбири).

Диққат, янгилик!

Тошкент кўчалари бўйлаб кезганда бу ердаги сон-саноқсиз автомашиналар оқими киши эътиборини ўзига жалб қилмай қолмайди. Кейинги пайтда ёнбошига «шахсий пудрат» деб ёзиб қўйилган таксиларнинг тобора кўпайиб бораётганининг гувоҳи бўламиз. 2-автокомбинат коллективи ижара методидан ўзига хос равишда фойдаланишга қарор қилган. «Шахсий пудрат» деган ёзувлар ҳам айнан мана шу автокорхона таксиларига битилган.

ИЖАРА ИСТИҚБОЛЛАРИ

Шаҳримиздаги кўплаб корхоналар сингари 2-автокомбинат ҳам хўжалик ҳисоби, ўз-ўзини молиявий жиҳатдан таъминлаш методи асосида иш юритяпти. Хўжалик ҳисоби корхоналарнинг мустақиллигини, ишчиларнинг масъулиятини оширишга қаратилган метод. Лекин тан олиш керак, баъзи корхоналарда бу метод фақатгина қоғозда қолиб кетяпти. «Э, илгари қандай ишлаган бўлсак, ҳозир ҳам шундай ишлаяпмиз, ҳеч қанақа ўзгаришлар йўқ, бўлишиям амри-маҳол» деган гапларни эшитиб қоляпмиз. Аммо ҳақиқий хўжалик ҳисоби учун қоғоздаги кўрсатмалар эмас, балки ишчиларнинг амалдаги жонбозлиги асқотади. Худди 2-автокомбинатдагидек...

Корхонада ижара методидан фойдаланиш ҳақидаги ташаббус партия, касаба союз комитетлари ҳамда автокомбинат маъмурияти томонидан таклиф этилди. Таклиф меҳнат коллективи кенгашида атрофлича муҳокама қилинди. Ишчилар орасидаги муҳокаманинг жонли бўлиши, янги методнинг афзалликларини ҳар киши онгига етказиб бериш қанчалик муҳимлигини бу йиғилиш яна бир карра тасдиқлади. Шу ернинг ўзидаёқ кўпчилик ишчилар ўзлари бошқараётган таксиларни ижарага олишни ният қилиб қўйдилар.

Ўтган йил сентябрь ойида дастлабки амалий қадамлар ташланди. 80 та машина ижарага ажратилди. Қандай машиналару, кимларга ажратилган деб қизиқаётган бўлсангиз керак! Қайси машиналар бўларди, автокомбинатда фақат бир сменада фойдаланилаётган 400 минг километрдан зиёд масофани юриб қўйган, бир сўз билан айтганда «норентабель» таксилар-да!

Қайсидир куни ака шундай такси ҳайдовчиларидан бири «Ижарага янги машина беришсамиди, ўшанда ишлашни кўрардингиз», дегани бекорга бўлмаса керак. Чунки энди улар ишлашяпти, ҳақиқийчасига ишлашяпти. Янги машиналарга келсак, уларни ҳозир ижарага ажратиш корхона учун фойдали эмас. Чунки янги такси икки сменали графикда шундоқ ҳам мўмайгина даромад келтиради. Лекин норентабель машиналардан фойда олиш ҳамманинг ҳам қўлидан келавермайди.

— Нимага энди иш методингизни ижара пудрати эмас, «шахсий пудрат» деб номлагансиз! Ахир пойтахтимизнинг бошқа такси паркларида бу метод бир хилда «ижара пудрати деб номланганку!

Автокомбинат партия комитетининг секретари Леонид Владимирович Клестов ўз табиатига кўра ниҳоятда вазминлик ва аниқлик билан буни тушунтириб берди.

— Бунинг сабаби бор. Фикримча, хўжалик ҳисоби шароитида ишлаётган ҳар бир корхона ўзи учун ниҳоятда унумли бўлган иш методини танлаши керак. Бошқа автокомбинатларда ижара пудратида ишлаётган ҳайдовчилар учун норма белгиланган, айтайлик улар бир сменада 40 сўмни давлатга топшириб, тушган маблағнинг қолган қисмини ўзлари олишга ва таксидан хоҳлаганларича ўз манфаатлари йўлида фойдаланишлари мумкин. Лекин биз айнан шундай йўл тутишдан бош тортиб, ўз таклифимизни ишлаб чиқдик. Бизнинг «пудратчиларимиз» тушган маблағнинг ҳаммасини топширадилар. Кейин бу пуллардан ҳайдовчиларга ҳар ойда мукофот суммаси ажратилади. Агар ҳайдовчи ойига 1000 сўмдан 1200 сўмгача пул топширса бу маблағдан 40 процентини, 1200 сўмдан зиёд бўлса 50 процентини мукофот тариқасида олишга эришадилар. Бунда барча маблағнинг тенг ярми автокомбинат фондига ўтади.

Қаранг-га, «норентабель» ҳисобланган таксилардан олинаётган даромад қанча! Қаловини топсанг, қор ҳам ёнади деганлари шу бўлса керак-да! Яхши меҳнат қилишдан ҳайдовчилар ҳам, автокомбинат ҳам бир хилда манфаатдор.

Шахсий пудрат асосида ишлаётган ҳайдовчилар ўзлари учун қулай бўлган вақтларда хизматга чиқиши мумкин. Истасалар кундузи, истасалар кечқурун. Айниқса одамлар ишга кетаётган ва қайтаётган пайтлар кўпчилик ҳайдовчилар учун қулай бўляпти.

Лекин улар қайси вақтда ишлашларидан қатъий назар хизмат кўрсатиш маданиятига амал қилишлари зарур.

Шахсий пудратнинг яна бир афзал томони шундаки, ҳайдовчилар ўзлари бошқараётган машиналарни ниҳоятда эҳтиёткорлик билан ҳайдашади, уни аъло техник ҳолатда тутишга интилишади. Албатта зарурат туғилган кезларда автокомбинатда эҳтиёт қисмларни давлат нархида сотиб олиш имкониятига эгалар, лекин қайта-қайта сотиб олгандан кўра, биттасидан эҳтиёткорлик билан, узоқ муддат фойдаланиш ўринлироқ албатта. Демак мазкур иш методи ишчиларни тежамкорликка ва эҳтиёткорликка ундайди.

Албатта ижарага берилган машиналар ҳам корхонадаги барча машиналар сингари профилактик ва капитал ремонтлардан четда қолмайди. Ижара таксилар орасида авария ҳолларига батамом барҳам берилганлиги, уларнинг ремонтталаблиги кескин қисқарганлиги ҳам кишини қувонтиради.

Оддий таксиларнинг эса ҳанузгача кўп ремонтга тушаётгани, ҳайдовчиларнинг етарли даражада эҳтиёткор эмаслиги иш методлари орасидаги фарқни яққол кўрсатиб туради.

Келинг, фикримиз далили сифатида рақамларга мурожаат қилайлик. Ўтган ойда автокомбинатда 82 нафар «шахсий пудратчи» меҳнат қилди. Уларнинг унумли меҳнати эвазига автокомбинат 101,9 минг сўмлик даромад олди. Агар оддий ҳайдовчининг меҳнат унуми ойига 1009 сўмни ташкил этган бўлса, шахсий пудрат асосида ишлаётган ҳайдовчиларники 1243 сўмдан иборат бўлди. Оддий ҳайдовчиларнинг ойлик маоши 222 сўм бўлса, пудратчиларники 299 сўмни ташкил этди.

Иш вақтини йўқотиш ҳоллари кескин қисқарди. Автокомбинат иш вақтига нисбатан йўқотишлар 6,1 процент бўлса, янги методда бу кўрсаткич 0,004 процент бўлди, холос. Демак машиналарнинг бекор туриб қолишига ҳам йўл қўйилмаяпти.

Касаллик туфайли ишга чиқмай қолиш ҳоллари ҳар жойда ҳам учраб туради. Инсон саломатлиги ҳамма нарсадан ҳам устун. Лекин корхонада касалланиш ҳоллари ҳақида суриштирганимизда, қизиқарли фактларнинг гувоҳи бўлдик. Якунланган ойда автокомбинат ишчилари касаллик ҳоллари туфайли 1, 3 ишчи кунини йўқотишган бўлса, пудратчилар бу ҳолни кескин қисқартиришга муваффақ бўлибдилар. Уларнинг кўрсаткичлари 0,12 ишчи кунини ташкил қилган, холос.

Ишда кескин силжишлар юз бераётгани рўй-рост кўриниб турибди, тўғри эмасми! Бундай муваффақиятларга ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшаётган ҳайдовчилар А. Абдушукуров, О. Тошхонов (4-колонна), А. Зиёмуҳаммедов, Т. Жалолов (7-колонна), М. Петрусеиколар (9-колонна) автокомбинатга энг кўп даромад келтираётган пешқадам ҳайдовчилардан. Уларнинг меҳнатига ҳавас қилаётганлар сони кундан-кунга ортиб бормоқда. Янги йилнинг биринчи кварталида шахсий пудрат асосида ишловчилар сонини 120 нафарга етказиш кўзда тутиляпти. Шунингдек, келгусида ижарачилар орасида «оилавий пудрат»ни ҳам жорий этиш кўзда тутиляпти. Тажриба тариқасида ҳозир ҳайдовчилар — ота ва ўғил Қамбарбековлар янги методда иш бошладилар. Унинг қанчалик самара беришини вақт кўрсатади. Агар бу иш кўнгилдагидек натижа берса, бир сменали машиналардан икки-уч смена давомида тўла фойдаланиш имкони туғилади. Лекин бу ҳақда фикрлашга ҳали эрта.

Шахсий пудратни эса ниҳоятда самарали иш формаси, деб қўрқмай айта оламиз. Фақатгина бу методдан оқилона фойдаланиш зарур. Умуман бугунги кунда оммалашиб бораётган ижара методини янада кенг ёйиш корхоналар учун катта даромад манбаига айланиши, ишчилар учун эса ҳам моддий, ҳам маънавий манфаатдорлик яратиши ҳеч кимга сир бўлмай қолди. Лекин шунга қарамай кўплаб автотранспорт корхоналари раҳбарлари «Хўжалик ҳисоби қоғозда бўлади» деб қўл қовуштириб ўтирибдилар. Улар учун ишни қайта қуриш ва ички имкониятлардан фойдаланиш вақти келмаганмикин! Ёки улар даромад олишдаги ҳар бир йўлни юқори ташкилотларнинг буйруғи билангина амалга оширишармикин! Буйруқ кутиб, вақтни кетказгандан кимга наф! Яхшиси илғорлар тажрибасини ўрганайлик. Улардан ўрнак олайлик. Ахир, ижара ва шахсий пудратнинг истиқболлари катта. Буни 2-автокомбинатдаги ишлар ҳам кўрсатиб турибди!

В. МАДИМАРОВА.

Давлат қаби—сифат кафолати

Умидбахш нтижалар

Мана, ярим йилдирки, 2-уйсозлик комбинатида давлат қабули жорий этилиб, бинокорлар олдидаги масъулият ошди. Энди илгаригидек «ҳайбаракалла»чилик, «бўл-бўл»лар барҳам топди. Сифат масаласида яхшигина ўзгаришлар бор. Хўш, бунга қандай эришилди? Давлат қабули коммиссияси фаолияти нималардан иборат. Давлат қабули органи раиси ўринбосари Ю. А. Радзивальский шундай деди:

— Маълумки, уй-жой қурилишида кўп вақтлардан бери сифат масаласи оқсаб келарди. Бу ҳақда кўп гапирилардию, кам иш амалга оширилиб, эътирозларга сабаб бўлиб келарди. Шунинг учун комбинатда 15 кишидан иборат давлат қабули органи тузилди. Комбинат бош инженери А. О. Медзвецкий қабул органи раиси этиб сайланди. Давлат қабулига тавсия этилган уй-жой биноларини фойдаланишга топшириш 6 босқичдан иборат. 1-босқич мазкур объектни лойиҳа-смета материаллари, билан таъминлашдир. Объектларда давлат қабули бўлимлари ташкил этилган. У тўла комплектли техник ҳужжатлар билан таъминланмоқда.

2-босқич—бинонинг хандақ ишлари яхши йўлга қўйилиши ҳамма технологияга амал қилган ҳолда амалга оширилишини текширади.

3-босқич—бинонинг монтаж ишлари, сантехника, электр монтаж ишлари, бино томини ёпишгача бўлган ишларни ўз ичига олади. (Бундан «Лифтмонтаж» бошқармаси мустасно). Бу босқичда бино пардозловчиларга акт билан топширилади.

4-босқич—қурилиш ишларини якунлайди. Бунда пардозлаш ишларини, айрим инженерлик коммуникациялари, иссиқлик тармоқлари, радио, телефонлаштириш, ташқи ёритиш системалари, ободонлаштириш ва электр таъминоти текширилади.

5-босқичда объектни ишчи комиссияси қабул қилиб олади. Ундан сўнг давлат қабулига тавсия этилади. Ниҳоят, 6-босқичда давлат қабули уйни ҳар томоа текшириб, қабул қилади. Бу босқичларниажаралишии доимо диққат марказда бўладинонинг ҳар бир қавати давлат қабулидан и. Бунда комиссиянинг факультатив бўлими ий, яъни ҳар ойда техник йиғилишлар ўткатуради. Бунда ишга тўғаноқ бўлаётган лалар ва муаммолар ҳал этилади.

Корхоі қатор ишлар амалга оширилмоқда. 1989 йилдавлат қабулига тавсия этилган «Алгоритм—массивида 72 квартирали 53-уй, 126 кварли 52-турар жой бинолари, Горький кўча 148 кваратирали 1-уй шу йўсинда қабулданазилади.

Шуник генерал Петров, Ново-Московская кўчалари «Чизельний» массивларидаги жами 50769 кват метр турар-жой бинолари ҳам давлат қабу тавсия этилади. Бинокорлар ҳар бирани 2000 йилгача алоҳида уй-жой билаъминлашдек муҳим вазифаларни бажариш з ҳиссаларини қўшмоқдалар.

Суҳбатни Д. ОБЛАЕВ ёзиб олди.

Янгича иштиёқ билан

Киши ўз меҳнатидқанчалик мамнун бўлсаинг иштиёқи, режалари ҳунчалик юксак бўладиуни Надежда Николаеванда лик меҳнат фаолият яққол ҳис этяпти.

— Ўз ишингдан дқониқиш ҳосил қилишнўзига яраша гашти бор, дейди бу илғор ишчи, мен доимо ана шунга инман. Ахир, бизнинг тайётган маҳсулотларимизга ишаҳарларимиз баҳо беадида. Уларнинг олини олишнинг ўзи бўлма

Надежда ўзи айтг сўзларга тўла амал қққда. Мана, Янги йилнинг глабки иш куни унинг мет календарида янги саҳючди. Ўтган йили эришгануқларини мустаҳкамлашучун йил бошиданоқ астоі ҳаракат қиляпти.

Ўтган йили эса унучун унумли йил бўлди. XXIII Тошкент область пар конференциясида қатнаі шарафига муяссар бўлУнда фақат область эм балки шаҳар саноат имлари олдига ҳам каттзифалар қўйилди. Энг ҳими, маҳсулот сифатининириш йўлида ҳар бир ме коллективида сезиларлишлар амалга оширилишиак.

2-дон маҳсулотл комбинатида меҳнат аётган Надежда Николаевамкасблари, дугоналарина шу муҳим вазифани бришда муносиб ҳисса қўша даъват этмоқда.

⊙ СУРАТДА: Николаева.

Т. Каримфотоси.

Совет турмуш тарзи

Интернационал оила

Бу воқеага бир йил бўлиб қолди. Раиса опа Олой бозори ёнидаги шифохонага ўз ташвиши билан бориб, у ерда қора кўз, қора соч афғон боласини кўриб қолади. Ўз ватанидан олисда, бегона кишилар ичида бўлган бола ҳамшираларга маъюс термулар, кимнидир кутаётганга ўхшар, дилида яшириниб ётган аллақандай мурғакноласини айтолмас эди. Шу кўзларда яширинган илтижони сезган Раиса опа бола билан дилдан суҳбатлашди, даволанаётган қизини ҳар сафар кўргани борганида ўша афғон болани ҳам йўқлашни унутмади. Суҳбат орасида боланинг исми Абдулла, отасининг исми Исахон эканлигини билиб олди. Икки ўртада туғилган самимий муносабат уларни она-боладек бирлаштирди. Афғон боласи шифохонадан соғайиб чиқиб, Тошкентдаги 98-мактаб-интернатга борганида ҳам ўртадаги алоқа узилмади. Улар билим даргоҳида тез-тез кўришиб турадиган бўлишди. Тутинган она ҳар сафар интернатга борганида афғон болалари «Раиса холамиз» деб ўраб олишадиган бўлишди.

Раиса Александровна шаҳримизнинг Октябрь районидаги Боғкўча массивида яшайди. Унинг оиласи интернационал. Бахтиёр хонадон, қатор норғул фарзандларни тарбиялаб вояга етказмоқда. Умр йўлдоши Мирсултон ака Аҳмедов «Дўстлик» маҳалласининг обрўли кишиларидан бири. Улар мана 33 йилдан бери тотув турмуш кечириб келишмоқда. Иккаласи Чорсудаги «Тошкентхлеб» ишлаб чиқариш бирлашмасининг 5-корхонасида узоқ йиллардан бери меҳнат қилишади. Нонвой ишчилар сулоласининг мустаҳкам пойдеворини қуришган. Иккаласи — ўзбек йигити ва рус қизи шу корхонада қайноқ меҳнат қучоғида танишишган. Улар ўртасидаги самимий муносабатлар муҳаббатга айланиб, турмуш қуришган. 1955 йилда бўлган бу интернационал оиланинг никоҳ тўйида қатнашган корхонанинг кекса ишчилари ўша тўй оқшомини ҳамон эсга олиб гапиришади.

Мирсултон Аҳмедов 1952 йилда Совет Армияси сафларидан йигитлик бурчини адо этиб келгандан кейин, меҳрибон онаси Зулфия Аҳмедова ўғлини шу корхонада ишга киришга ундади. Бунинг сабаби бор. Она шу корхонада кўп йиллар ишлаб хизматини адо этди. Улуғ Ватан урушининг энг машаққатли кунларида, она-Ватаннинг ҳаёт-мамоти ҳал бўлаётган дамларда юрт ташвиши, одамлар қайғуси, ғам-ғуссаси билан яшади. Шунинг учун ҳам бу меҳри ва ардоғи сингиб кетган корхонасидан муҳаббатини узолмасди. Ўғлининг вояга етиб, қўлидан иш келадиган пайтида бу ният ва режа қўл келиб қолди. Фарзанд ҳам онанинг сўзини иккига қилмади. Чунки у уруш йилларида бола эди. Онасининг олдига тез-тез бориб турар, ишчиларнинг оғир меҳнатини кўраверib, кўзлари пишган эди.

—Бошқа оғир ишларни ҳам қилиб кетаверишим мумкин эди. Она рози — эл-юрт рози, деганларидек, волидамизнинг ибратли изларидан шараф билан боришни бурч деб билдим. Рафиқам Раиса Александровна билан қирқ йилча шу даргоҳда ишлаб кам бўлмадик. Энг муҳими иззат-ҳурмат ва оила орттирдик. Шу бурч туфайли бахтли бўлдик, — деб ҳикоя қилади Мирсултон ака.

Навқирон ўзбек йигити бу корхонага келганида кўпгина ишлар қўлда бажарилар, оддий техниканинг ўзи йўқ эди. Саратон жазирамаси ёки қаҳратон қишда тандир олдида юқори ҳароратда нон ёпишнинг ўзи бўлмайди. Бир куннинг ўзида тонна-тонна маҳсулот қўлдан ўтади. Ҳар куни аччиқ тер тўкишга бардош бераоладиган, ноннинг мўътабар ва муаттар тансиқ ҳидини севадиган одамгина тандир яллиғига бардош беради. Мирсултон ака умр йўлдоши Раиса опа билан баравариға, елкама-елка туриб ишлашди. Коллектив ҳурматига сазовор бўлишди. Нонвойлик касбига, севимли корхонага бўлган меҳр-оқибат фарзандларини ҳам шу даргоҳга етаклаб кела бошлади.

Оддий совет оиласи ҳалол меҳнати билан чинакам бахт ва обрў топди. Ўтган йили уларга корхона коллективи «Меҳнат ветеранлари» деган медалларни тантанали вазиятда топширди.

А. ПУЛАТОВ.

Халқлар дўстлигига бағишлаб

Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институтида шу олий ўқув юртининг профессор-ўқитувчилари учун навбатдаги шаҳар методологик семинари бўлиб ўтди.

СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси Э. Ю. Юсупов доклад қилди. Нотиқ йиғилганларнинг асосий эътиборини халқлар дўстлигига қаратди.

Семинар иштирокчилари фалсафа фанлари доктори, профессор М. А. Усмоновнинг дин ва илмий атеизм муаммоларига бағишланган докладини ҳам тингладилар.

М. АБРОРОВ,
фалсафа фанлари кандидати, доцент.

ЖАҲОН ШАҲАРЛАРИДА

БУДАПЕШТ

Венгрияда яқинда ташкил этилган янги жамоат ташкилоти — Венгрия соғлиқни сақлаш спорт бирлашмалари иттифоқи ўз олдига соғлиқни сақлаш соҳасидаги профилактика ишлари даражасини ошириш, оммавий спорт ва физкультура машғулотларини пропагандa қилишни яна юксак даражага кўтариш вазифасини қўйди.

Ҳозирги вақтда Венгрия инфаркдан ўлиш жиҳатидан дунёда олдинги ўринлардан бирини эгаллаб турибди. Кейинги ўн йилликнинг ўзидагина 15 ёшгача бўлган болаларнинг қанд диабети қасаллигига чалиниши икки баравар кўпайди. Венгрия гражданларидан уч миллиондан ортиқ киши ашаддий кашандадир. Ана шуларнинг натижасида мамлакатда ўртача умр кўриш муддати қисқариб, аҳоли сони камайиб бораётганлиги сезилмоқда.

Венгрия соғлиқни сақлаш-спорт бирлашмалари иттифоқининг ташкилотчилари жисмоний тарбияни умумий ва мажбурий қилишни таклиф этдилар. Бу эса одамнинг жисмоний жиҳатдангина эмас, шу билан бирга маънавий соғломлигини таъминлайди.

БУХАРЕСТ

Крайова шаҳридаги «Электропутере» заводининг машинасозлари 1200 киловатт қувватли электр билан юрадиган Руминияда биринчи локомотивни қурдилар. Локомотив оғир юк ортилган темир йўл составлари билан маневр ишларини бажаришга мўлжалланган.

Электровоз замонавий электрон ускуналар билан жиҳозланган. Унинг конструкцияси электр энергияни тежамли сарфлаш имконини беради, машинасозлар меҳнатини енгиллаштиради. Локомотив кўп миқдорда энергия талаб қиладиган электровозлар ўрнини эгаллайди. Завод турли локомотивлардан ташқари кучли трансформаторлар, гидравлик пресслар, электродвигателлар ҳам ишлаб чиқаради. Эндиликда Крайовадаги корхонанинг маҳсулоти кўпгина мамлакатларда, шу жумладан Совет Иттифоқида машҳурдир.

СОФИЯ

Болгарияда чиқадиган «Народна армия» газетаси ўтказган давра суҳбати қатнашчилари совет раҳбари М. С. Горбачевнинг БМТда сўзлаган нутқини йилнинг энг катта воқеаси деб атадилар. БХР халқ мудофаа министрининг биринчи ўринбосари, Болгария халқ армияси бош штабининг бошлиғи генерал-полковник Атанас Семержиевнинг фикрича, СССРнинг бир томонлама тартибда ўз қуролли кучларини анча қисқартириш соҳасида белгилаган бирлари алоҳида аҳамиятг эгадир. Бошқача қилиб айда, гап мудофаа саноати нверсияси-социализмга хтинчликсеварликнинг ёрк исботи тўғрисида бормокдеб таъкидлади Семержи

ПЕКИН

Партия ташкилоли ва ҳукумат муассасаларутун мамлакат миқёсида вхўрликка қарши курашни аолдиришлари керак. ХКнг пора олган аъзолариниртия интизоми ва қонунг мувофиқ жазолаш зарур. ХМарказий Комитети ташкил бўлимининг мудири Сунин ва ХКП пропаганда бўлиинг мудири Ван Жэньчжи сафларида 47 миллион киши бирлаштирган Хитой ипартиясининг аъзоларигаа шундай даъват билан мжаат этдилар. Улар парти тарбиявий иш масалаларигбағишланиб Пекинда ўтган Ухитой кенгашида сўзга чилар.

Партиянинг иносиз барча аъзолари, дтаъкидлади Ван Жэньчжи, ҳллик ва қонунга риоя этнамуналарини кўрсатишлакерак. Партия ўз сафларимаҳаллийчилик, тарқоқлик,лга сиғиниш ва ашаддий дивидуализм тарқалишига ҳеч қачон тоқат қилмайди.

УЛАН-ЮР

Халқ Монгоси телевидение ва радиосамлакат пойтахтида ишга ирилган янги радио-телевизі комплекс туфайли эшитиш ҳажмини икки баравардзиёд кўпайтиради. Компл Совет Иттифоқининг иштикида қурилди ва мутахассирнинг фикрича, Осиёда энгтта комплекслардан бириді

Шаҳар чеккдаги ўтовлардан иборат мллалар яқинида жойлашгакомплекс Совет Иттифоқи ва Венгрияда ишлаб чиқарган юқори сифатли техникбилан жиҳозланган. Янги ъектнинг фойдаланишга топширилиши республиканинг орот безасини анча кенгайтиб, унга телевизион эшиттирларни камида 4 та канал орли олиб кўрсатиш имконинерадi.

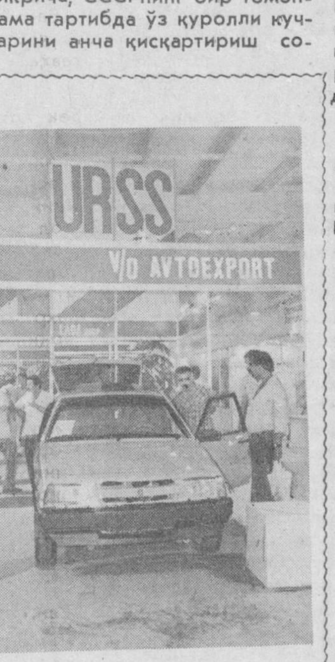

«Самара» енгил автомобили — «Лада—2109»нинг экспорт варианти — Гаванада ўтган VI Халқаро ярмаркада олтин медалга сазовор бўлди. Анъанавий ярмаркада жаҳоннинг 24 мамлакатидан қарийб 400 саноат фирмалари ва бирлашмалари иштирок этган эди.

СУРАТДА: ярмарканинг совет павильонида «Автоэкспорт» Бутуниттифоқ бирлашмаси «Лада»нинг сўнгги моделини намойиш этмоқда.

О. Середа фотоси.

КАЛЕЙДОСКОП

ТЕЛЕФОНЛАР ҲАҚИДА

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг маълумотларига қараганда, ҳозир бутун дунёда тахминан 520 миллионта телефон аппаратлари ишлаб турибди. Аҳоли жон бошига олиб ҳисоблаганда бу планетанинг ҳар юз аҳолисига 10 та аппарат тўғри келади, деган гап. Телефонларнинг аксарият қисми ривожланган мамлакатларда: АҚШда 180 миллионта, Европада 185 миллионта телефон аппарати бор. Америка Қўшма Штатлари ва Швецияда ҳар юз кишига 80 та телефон апрати тўғри келади. Бурада кичкинагина Шщария иккинчи ўринни ллайди. Бу ерда ҳарз кишига 72 та телефон парати тўғри келади. шингтон билан Цюрихдаса телефон аппаратларинг сони шаҳарлаа истиқомат қиладиға аҳоли сонидан ҳам кўп.

«Бу кунларга етганлар бор»

Ҳаётда яхшилик билан ёмонлик ёнма-ён юради, деганларидек, излаб борган кишимизни мотамсаро хонадондан топдик. Шу куни маҳалланинг энг яхши йигитларидан бири Ҳамиджон оламдан ўтибди. Бевақт ўлим нафақат оилага, ҳатто узоқ-яқинларга ҳам катта қайғу келтирди. Ушбу хонадон билан қўшни бўлган 90 ёшли Ҳаким ота биз билан титраб-қақшаб кўришди.

— Ёмон бўлди, ёмон бўлди, — дерди у шу сўзни қайта-қайта такрорлаб. — Эрта кетиб қолди.

Маҳалла комитетининг раиси Қобил ака Зокиров мақсадимизни отахонга тушунтирди.

— Мен розиман, розиман. Лекин олдин марҳумни сўнгги йўлга кузатиб, инсонийлик бурчимизни бажо этайлик. Сўнг бафуржа гаплашиш қочмас.

Таклифга кўнмасдан иложимиз йўқ эди. Зеро, тўғри йўл ҳам шу эди. Худди ўчакишгандек ёмғир тобора забтига олар, усти-боши шалаббо бўлган одамлар турган жойидан бир қадам ҳам жилишмас, табиат инжиқлигига писанд қилишмас, инсон хотираси нақадар улуғлигини яна бир бор исботлашмоқда эди.

Расм-русумлар ниҳоясига етгач, Қобил ака билан яна Ҳаким ота ҳузурига келдик.

— Дарвоқе, хаёлимдан кўтарилай дебди-я. — Қани уйга юринг, меҳмон. Бир пиёладан иссиқ чой ичайлик.

Ҳовлида бизни нуроний онахон кутиб олди.

— Меҳмон олиб келяпман онаси, — деди отахон менга ишора қилиб.

— Қутлуғ уйга меҳмон келади отаси. Ичкарига киринг ўғлим, — дея қаршилади 80 ёшли Назми она бизни.

Атрофга назар ташлайман. Ҳаммаёқ саранжом-саришта. Бир тўда кичкинтойлар катта айвонни тўлдиришган. Улар Ҳаким отани кўриб, баравар чуғурлашишди.

— Қорбобонинг совғасини олиб келдингизми, бобо...

Отахон суйиб, эркалаб уларни бирма-бир бағрига босди.

— 60 йил турмуш қуриб онахонингиз билан топган бойлигимиз шулар, — деди Ҳаким ота жилмайиб.

Болалик уй бозор, деганларидек, невара-чевараларнинг чулдираши билан бир зумда кўнглимиз ёзилиб кетди.

— Асти ўтган куни келмабсизда, — деди Ҳаким ота ўксиб. — Болаларимизнинг ҳаммаси шу ерда эди. Биргалашиб Янги йилни кутдик. Ҳар байрамларда ҳовлимиз тўлиб кетади. Яхши кунларни оилавий нишонлаш азалий одатимиз.

Дастурхон устида суҳбатимиз қизиб кетди.

Киров районидаги Ғ. Абдуллаев маҳалласида жойлашган бу хонадон катта-кичикка яхши таниш. Қўни-қўшнилар бу оилага ҳавас билан қарашади. Маҳаллада эса Ҳакимовлар оиласи ибрат қилиб кўрсатилади. Ўғил-қизлар ва келинлар ўртасида ҳамиша ҳамжиҳатлик ва аҳиллик ҳукм суради.

Оилада тўрт ўғил ва уч қиз камол топди. Ҳозир уларнинг ҳаммаси уйли-жойли. Ўқимишли.

Катта ўғил Абдураҳим қишлоқ хўжалиги бўйича мутахассис, фан кандидати, Абдуфаттоҳ шаҳримиздаги 5-механизациялашган кўчма колоннада бош механик. Хожиакбар Ҳамза район газлаштириш идорасининг инженери. Мўътабар, Муҳайё, Муаттарлар эса ўқитувчи.

Отахон ва онахон эса боғдорчилик билан шуғулланишарди. Улар йиллар давомида Тошкент районига қарашли Карл Маркс номли колхозда узум ва мева етиштиришни ўзларига касб қилиб олишганди.

— Ҳозир ҳам уйда бўш ўтиргим келмайди, — дейди Ҳаким ота. — Зериккан чоғларимда кичиккина боғимизга чиқиб кетаман. Ток кўтараман, новда кесаман, пайванд қиламан. Хуллас, нимаики иш бўлса ўзимиздан ортмайди. Баъзан болалар:

— Дада, ахир биз ҳам боғ илмини ўрганайлик, — дея ҳазил қилишганда, «Сенлар ўз ишларингдан қолма. Боғ иши ҳозир ўзимга етмай турибди» дейман. Умридан барака топсин, ҳаммалари меҳнаткаш. Балки бу ёшликдан онаси билан улар қулоғига фақат меҳнатгина кишига чинакам бахт келтиришини қуйиб келганимиздандир. Балки бу улар қонига ёшликдан сингдирилган тўғри тарбиядандир. Ҳар қалай фарзандларимиздан хурсандмиз.

— Кун ғанимат. Дам ғанимат, ўғлим, — дея гапга аралашади Назми она. — Қариганимизда бахтиёрлик билан ўтаётган ҳар бир кунимиздан миннатдормиз. Мана омон-эсон Янги йилни кутиб олдик. Шунисига ҳам шукур. Ахир эшитмаганмисиз, «Бу кунларга етганлар бор, етмаганлар бор».

Гап айланиб, оғир йиллар, уруш тафсилотларига келиб тўхтаганда Ҳаким ота:

— У кунларни биз кўрдик, ҳозирги ёшлар кўрмасин, — дея суҳбатимизга чек қўйди.

Кечки пайти даврамиз янада гавжумлашиб кетди. Ўғил-қизлар, келинлар дастурхон атрофига тўпланишди. Тўрда пири-бадавлат отахон ва онахон. Уларнинг кўзларида қувонч ва шундай фаровон кунлар учун шукроналик туйғуси порлаб турибди.

Бахтиёр оила билан хайрлашиб кўчага чиққанимизда борлиқ узра қоронғулик чўка бошлаган эди. Қўшни хонадан аёл кишининг йиғи овози эшитилди. Шу дам хаёлимизга Назми онанинг «Бу кунларга етганлар бор, етмаганлар бор», деган сўзи тушди.

Ҳаёт ўзи шунақа. Яхшилик билан ёмонлик ёнма-ён юради. Ана шундай дамларда фаровонлик билан ўтаётган ҳар бир кунингни яна ҳам қадрлагинг, яна ҳам эъзозлагинг келади.

М. КОМИЛЖОНОВ.

Музей заллари бўйлаб

Абдулла Авлоний ёдгорлиги

Ойбек уй-музейи пойтахтимиз аҳолиси ва меҳмонлари учун муносиб Янги йил совғаси тайёрлади. Тошкентдаги Сапёрлар кўчаси, 74-уйда музейимиз коллективининг ташаббуси ва бевосита иштирокида социалистик маданиятимиз дарғаларидан бири бўлган Абдулла Авлоний ҳаёти ва ижоди ҳақида ҳикоя қилувчи янги адабий-монографик экспозиция ташкил этилди. Кўргазма муаллифи — Ойбек уй-музейининг катта илмий ходими Шуҳрат Ризаев. Экспозицияни безатиш ишлари «Рассом» бадиий комбинатининг мусаввири Борис Мальцев томонидан амалга оширилди.

Шуниси қизиқки, Тошкентда Авлоний яшаган уй борлигини, бу уйда 1978 йилда оила аъзолари томонидан чоғроққина музей очиб қўйилганини яқиндагина билдик. Тўрт-беш ой илгари республика Маданият министрлигининг таклифига биноан Авлонийнинг уйига борар эканмиз, бу ерда ҳақиқий уй-музей яратиш учун лозим бўлган ҳужжатлар ва буюмлар бўлиши мумкинлигига шубҳаланардик. Чунки ўтган йили Наманган адабиёт музейини яратиш жараёнида Ибрат, Сўфизода, Рафиқ Мўмин, Усмон Носир каби кўплаб устоз адибларимиз ҳақида материаллар топишга қийналганмиз. Сабаби, 1937—1938 йилларда кўплаб ноёб китоблар «эҳтиёткор» одамлар томонидан ёқиб юборилган, ё сувга оқизилган, ё тегишли жойга олиб кетилган.

Бахтни қарангки, Авлонийнинг архиви омон экан. Адибнинг фарзандлари Карима опа, Ҳакима опа ва Кенжа акалар мингдан ортиқ ноёб экспонатларни шу қутлуғ кунларимизга қадар етказиб келибдилар.

Уй-музей экспозицияси Абдулла Авлоний ижодхонасини зиёрат қилиш билан бошланади. Аср бошидан то 1934 йилга қадар бу хонада Низомиддин Хўжаев, Маннон Уйғур, Сидқий Руҳилло аби ўнлаб маҳур кишилар меҳмон ўлганлар. Авлоний фарзандларининг йтишларича, Йўдош ота Охунбобоев ам бир маротаба шу хонадонга ташиф буюрган экалар.

Авлоний ижодонасини кўздан кечирар экансиз, бу ютнинг ниҳоятда содда, батартиб, пута одам бўлганлигига шонч ҳосил қласиз. Оддий, лекин улайгина стол утида бир неча китоб, зув анжомлари, чойнак ва пиёла тураибди. Жавон ва сандиқларда юзлаб оёб китоблар, юзиқда эса адибнинг ийимлари. Бу ерда алоҳида жавонда влоний асарлрининг қўлёзмалари ам сақланади.

Мемориал хонадан кейин иккинчи алга чиқиб адабий экспозицияни кўздан кечирамиз. Бу залда «Авлоний аёти ва фаолиятининг илк саҳифалари», «Авлоний янги ўзбек педагогикасининг асосчилридан бири», «Авлонийнинг матбаачилик ва муҳаррирлик аолияти», «Абдулла Авлоний ижоди» еб аталувчи мавзулар ёритилади. тендларда Авлонийнинг бизгача етиб елган илк фотосуратлари, Тошкентдаги влоний туғилган Мерганча маҳалласининг ўша даврлардаги кўриниши диққатингизни жалб этади. 1910 йилда берилан Авлоний паспорти биринчи стенддаги қизиқарли экспонатлардан бирир. Авлоний қачон Бокуда, қачон озонда ва бошқа жойларда бўлганли, кимнинг уйида турганлиги ва бу аҳарларга нима мақсадда борганлиги ор охранкаси томонидан ушбу паспорт аҳифаларига қайд этиб қўйилган. Авоний турли жойларда пайдо бўлган нгиликларни бориб ўз кўзи билан кўишга, уни ҳаётга тадбиқ этишга интиар эди. 1904 йилда Миробод маҳалласида очган ўз мактабида биринчи бўлиб техник восита асосида дарс ўта бошлайди: яъни, шеърнинг ҳар бандини бир неча ўқувчига ёдлатиб, уларнинг овозини грампластинкага ёздирган ва граммафон орқали дарс чоғида фойдаланган. Абдулла Авлоний «Иштирокиюн» (ҳозирги «Совет Ўзбекистони») газетасининг биринчи муҳаррири, ўзбек совет болалар адабиётининг асосчиси, биринчи ўзбек совет дипломати. Бу ерда Авлоний нашр эттирган «Шуҳрат», «Турон», «Осиё» газеталари, шеърлари ва пьесаларининг қўлёзмаларидан намуналар қўйилган.

Уй-музейнинг кейинги залидаги кўргазмалар «Авлоний театри», «Авлонийнинг Улуғ Октябрь инқилобидан кейинги фаолияти» каби мавзуларга бағишланган. Экспозиция «Авлоний ва замонамиз» деб номланувчи бўлим билан якунланади. Бу бўлимлардаги ноёб фотоҳужжатлар, ҳар хил муҳрлар билан тасдиқланган нодир буюмлар Абдулла Авлоний босиб ўтган ҳаёт ва ижод йўли нурли ва жўшқин бўлганлигини кўрсатиб турибди.

— Авлоний таваллудининг 110 йиллиги муносабати билан унинг уй-музейи ташкил этилганлиги маданий ҳаётимизда катта ҳодисадир,—дейди уй-музей жамоатчилик Советининг раиси, профессор Бегали Қосимов. — Бу маскан ёш авлод тарбияси ишида партиянинг энг яқин кўмакчиларидан бири бўлиб қолиши шубҳасиз. Энди уй-музейни «Халқ музейи» даражасига тақдим этиш лозим. Токи бу даргоҳда сақланаётган юзлаб ноёб экспонатлар ишончли қўлларда сақлансин.

Асосли фикр. Ойбек уй-музейи коллективи ҳам бу таклифни қўллаб-қувватлайди.

Ўткир ЁРМУҲАМЕДОВ,
Ойбек уй-музейининг директори.

Янгича анъаналар—ҳаётимиз кўрки

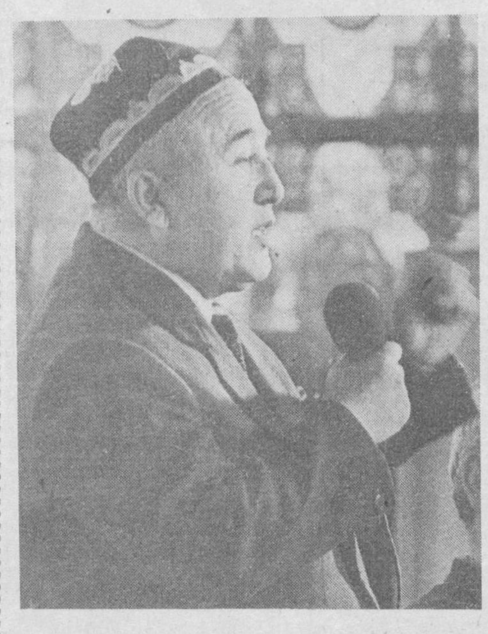

ФОЙДАЛИ МУЛОҚОТ

Янги йил арафасида Собир Раҳимов номли маданият ва истироҳат боғининг «Оталар чойхонаси — кулгу кошонаси»да Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги, Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети, республика «Билим» жамияти, халқ ижоди ва маданий оқартув ишлари республика илмий методик маркази ва «Тошкент оқшоми» газетасининг ташаббуси билан «Инсоний урф-одат ва маросимларни турмушга жорий этиш бўйича» давра суҳбати — мулоқот бўлиб ўтди.

Мулоқотда Ўзбекистон ССР Маданият министрлигининг масъул ходимлари, республикамизнинг кўзга кўринган олимлари сўзга чиқдилар.

М. ХАЛИЛОВ.

СУРАТЛАРДА: давра суҳбатидан лавҳалар.

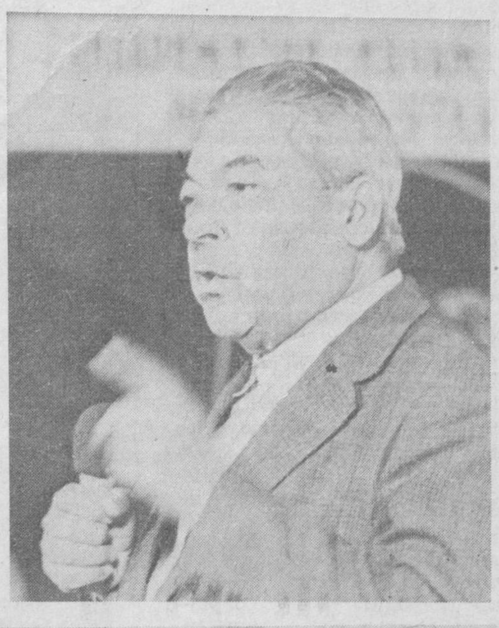

Халқда шундай нақл бор

СУВ ҲАЁТ, СУВ АЗИЗ

Халқимиз урф-одатлари, эътиқодлари ва хўжалик маҳоратларини ўрганиш фақатгина этногфик нуқтаи назардагина эмас, балки табиат манбаладан оқилона фойдаланиш ва уларни муҳофаза қиш борасида муҳим аҳамиятга эга. Халқимизда «Қариилганни — пари билмас» деб бежиз айтилмаган. Бо ва бувиларимиз асрлар давомида йиққан ҳаётий тарибаларини билиш табиий муҳитга нисбатан салбий иносабатларнинг олдини олиш имконини беради. Қоверса, халқимизнинг энг яхши урф-одатларини бишнинг ўзи ёш авлодни тўғри тарбиялашда муҳим омлардан биридир. Шу муносабат билан ҳурматли оюмхонларга мурожаат қилиб, кексалардан эшитган ҳақ заковатига — нақлларга доир материалларни редцияга юборишларини, бу хайрли ишга ўз ҳиссалани қўшишларини илтимос қиламиз. Қуйида халқимнинг сувга ва уни эъзозлашга бағишланган мақола ўқийсиз.

Серқуёш ўлкамизнинг пурвиқор тоғлари биологик энг тоза, инсон саломатлигига шифобахш таъсир этувчи сувлар маскани. Маҳаллий халқ табиатдаги сувларни хом ва пишганга бўлишган. Оқар сувларнинг барчаси пишган, ер остидаги кам ҳаракатдаги сувлар эса хом ҳисобланади. Тоғдаги сувлар халқ таъбирича пишган сувлардир. Кавказ тоғ халқларининг энг узоқ умр кўриш сирларидан бири тоза ҳаво билан бир қаторда шифобахш оби-ҳаётдир.

Гап сув тўғрисида кетар экан, халқимизнинг қадим замонлардан бери уни кўз қорачиғидек сақлашини айтмай бўлмайди. Сувга ахлат ташлаш катта айб эди. Аввалари ариқ сувларидан мириқиб ором олардик. Болалик пайтимизда ариқдаги сувга энди ёпилган нонни оқизма қилиб, сўнг истеъмол қилардик. Ўша пайтда олти ёшдан олтмиш ёшгача бўлган барча катта-кичик ҳамжиҳат бўлиб оқар сувларнинг ифлосланишига йўл қўйишмасди.

Аввалари ҳеч қачон ҳожатхоналарни ариқ бўйларига қуришмасди, ариқ бўйларини супуриб ахлатни махсус ахлат ўрага ташлашарди. Ҳаттоки ариқда юз-қўл ювиш айб ҳисобланарди. Одатда човгумни сувга тўлдириб, бир чеккада ювинишарди. Бир сўз билан айтганда, ариқда оқаётган оби-ҳаётга бебаҳо неъмат деб қаралар эди.

Халқимизда «Сув етти думаласа тоза бўлади» деган нақлни яқин ўртада ҳам ишлатишарди. Афсуски, эндиликда сув етти тугул, етмиш думаланганда ҳам за бўлиш ўрнига, батр ифлосланаяпти.

Одамлар ув билан бир қатор унинг қаттиқ ҳола—қор ва музга ҳам ъзоз билан қарашга. Маълумки, бобо ҳқон қадим замонлаан бери кўпроқ Фарна водийсининг ғ олди районларида эртароқ экин экиб, болалари рисқини тезқ олиш учун баҳор ойлари мавсумий қ устини тоза тупроқа кул сепиб, унинг ришини тезлаштирганр. Лекин қор устa ахлат ташлашга йўқўймасдилар. Бу борада 1928 йили Пмирдаги дарёларнинг онаси бўлган музклардан бирида бўли ўтган бир воқеани эслатиб ўтмоқчиман. Тадқиқотчи Н. В. Биленко музликни эриини кучайтириш учун унинг устини қора ку мазут билан ифлолантирмоқчи бўлгани, унга ҳамроҳ бўлан маҳаллий одамла «Бу ердан оби-ҳаёт бошланади, ахир у пастда бола-чақами ичишади» деб, ун йўл қўймаганлар.

Кўриб турсизки, сув манбаларни асраш халқимизнг қону-жонига синиб кетганди. Эндичи? Наҳотки шу ажойб одат йўқ бўлиб кетарса?! Бу борада бир онишманднинг «Инсо саломатлиги ҳаво, упроқ ва сувнинг тозлигига боғлиқ» деган сзлари ёдимга тушди. Шундай экан, шу у манбани асраш ҳа бир инсоннинг муаддас бурчидир.

Асқар АКБАРОВ,
Ўрта Осиё реонал илмий тадқиқот идрометеорологик институтининг катта илмий ходими, география фанлари кандидан.

«Ёзда ҳам, қишда ҳам кўп соҳиби сўлим. сўлим».
В. Таматаев фотоэтюд.

— **Муҳтарам домла, ҳозирги кунда ҳамма ўз дилидагини, яъни ўзини қийнаган дардини баралла айтяпти. Биз ҳам бугунги суҳбатимизда ана шу долзарб масалалар ҳақида тўхталсак.**

— Ғоят маъқул гап бўлади.

— **Сир эмас, адабий алоқалар ҳар бир ижодкор ҳаётида жуда муҳим роль ўйнайди. Ҳозирги кунда ана шу ишнинг аҳволи қай даражада! Сиз қандай фикрдасиз!**

— Жуда кўнгилдагидек эмас. Оғиз кўпиртириб, пўрсилдоқ гаплар айтадиган, ўз-ўзини алдайдиган даврлар ўтиб кетди. Ёки номигагина биронта шоир қаёққадир бориб келиб, алоқаларимиз яхши, деб қайд этилиши ҳам тўғри эмас. Кенг миқёсда ҳамкорликни кучайтириш лозим — соҳалар жуда кўп. Илдизи қирқилган дарахт тезда қурийди. Халқдан, қардошларидан ажралиб қолган адиб ҳам ном қозонолмайди. Наинки тиллар бир-бирини бойитади, айни вақтда адабиётлар ҳам бир-бирини бойитади, бири-бирига устоз, бири-бирига шогирддир. Ўз замонида юнон адабиёти ва маърифати — Арасту, Афлотунлар Шарққа — Ал-Хоразмий, Беруний, Жузжоний, ал-Асир, ибн Сино, Яздий, Улуғбекларга таъсир кўрсатганидай Шарқнинг Фирдавсию Ҳофиз, Саъди-ю Навоийлари Гёте, Пушкин, Шекспир, Виктор Хуголарга катта таъсир кўрсатгани бизга маълум. Ўзимизнинг «Бобурнома», «Зафарнома», «Сират...», «Калила ва Димна», «Зарбулмасал», кўпгина жангномаларимиз каби насрий асарларимиз бўлгани ҳолда романчилик — ўзбек насри асосан Октябрдан кейин пайдо бўлди ва кенг ривож топди. Биринчи галда рус адабиёти, рус тили орқали жаҳон адабиёти бизга баракали таъсир кўрсатгани ҳеч кимга сир эмас. Чиллаки чиллакини кўриб чўмак уради. Шуни ҳам қайд этиш керакки, Москвада нашр этилган асарларни Иттифоқимиздаги ҳамма халқлар ўқиш бахтига муяссардир. Москва шундай баланд минбарки, бу асар хорижга ҳам кетади, қитъалардан ҳам ошади. Албатта, гап фақат яхши асарлар устида кетяпти. Баъзан она тилида қўлма-қўл ўтиб ўқиладиган асарлар яхши таржима қилинмай қолиб кетадиган ҳоллар ҳам учраб туради. «Ўтган кунлар»нинг кўп тилларга таржима этилишини орзу қилардик. Нимасини яшириш керак, баъзан бўшроқ ашъорлар муаллифининг «ишбилармон», «ўткирлиги» сабабли чиройли муқоваларда чиқиб, китоб магазинларини «обод» қилиб ётганлиги ҳақиқатку!

Гап китоб чиқаришда эмас, китоб ўқилиши керак. Ўқилмайдиган китобнинг муаллифи адабиётда тирик мурда деган гап. Тўғри, ҳозирги пайтда шеър тинглаш, телевидениедан бадиий фильм кўриш — бир стакан «Пепси-кола» ичгандек қулай, дарҳол чанқовни босади, аммо катта романларни ўқиш вақту меҳнатни талаб қилади. Вақт оз, югур-югур кўп. Шу ўринда — шоирларга яхши. «Гавҳару баҳр ҳар ду даркоранд...», яъни гавҳару денгиз иккови ҳам керак, деган Бедил.

Узоққа бормайлик, ўзбек ва тожик адабий алоқаларимиз илгарига нисбатан жуда яхши. Ён қўшни — жон қўшнимиз тожик адабиётининг намояндалари кўп. Бу адабиётни эслаганимда биринчи галда устоз Садриддин Айний, Мирзо Турсунзода, Мирсаид Миршакар, Жалол Икромийлар кўз олдимга келади. Бу донишманд алломалар ўзбек халқининг ҳам қадрдон адибларидир. Тожик шеъриятининг икки ёруғ юлдузи — Гулрухсор ва Лойиқ ижоди билан биз ҳам фахр этамиз. Совет Шарқи шеърияти осмонида эса ёрқин юлдузлар жуда кўп. Бу азизларим билан ёр-биродарлигимиз пойдор бўлсин! Камина, ўрни келганда яна бир неча номларни қайд этурман, зеро «Кексалик хилқатини кирюмен», умримнинг етмишинчи довонига яқинлашмоқдаман, эсдаликлар китобини ёзмоқ вақти яқинлашмоқда. Қозоқ адабиётининг мусаффо осмонида қадрдоним Сирбой Мауленов ва яна қанча бовурларим бор. Каминанинг яна бир бахтли томони шуки, Александр Фадеев, Якуб Колас, Николай Тихонов, Самад Вурғун, Сулаймон Рустам, Мухтор Авезов, Собит Муқонов, Степан Шчипачев, Семён Липкин, Сильва Капутикян, Вероника Тушнова, Вера Смирнова, Лидия Бать, Вера Инбер каби валломатлар қадрдонларим бўлган. Фахр этаман, келгуси эсдаликларимга улар хотираси ёрқин саҳифалар бўлиб киражакдир».

— **Сиз Ҳамза ҳақида талай шеърлар ёзгансиз. У ҳақда кўп марта сўзлагансиз ҳам. Балки улуғ инқилоб шоири ҳақида оқшомхонларимизга айтадиган сўзларингиз бордир...**

— Эслайдиган ва келгусида ёзадиган гапларимиз талайгина. Ҳамза Ҳакимзода Ниёзийнинг юз йиллик табаррук тўйи яқинлашмоқда. Келгусида унинг ҳақида ҳам айтадиган сўзларимиз анча. 1939 йили Ҳамзага бағишланган «Тошқин дилнинг шод қўшиқчиси» шеърим «Ёш ленинчи» газетасида босилган— бу, Ҳамза фожиасидан ўн йил кейин эди. 1960 йили «Ҳамза душманларига жавобим» шеърим «Ўзбекистон маданияти» газетасида босилди. 1954 йили Ҳамза Ҳакимзода ҳоки Шоҳимардон тоғидан (эски сандиқда кўмилган экан) қазиб олиниб, қизил духоба тобутда янги мавзолейга қўйилди. Шоир ҳокини, ўша вақтдаги маданият министри Анвар Қўчқоров илтимоси билан бизларга — ёш шоирларга топширилди. Биз, бир неча шоир Ҳамза ҳокини духоба тобутга ўз қўлимиз билан эҳтиёт қилиб қўйганмиз. Тепамизда Ғафур ака, Яшин ака, Мария Кузнецова, Миршоҳид Мироқилов ва бошқалар туришган эди. Улуғ шоир ҳокини янги мавзолейга кўчиришда қатнашган ва Улуғ Ватан урушидан аввал шоир фарзанди Аббосхон билан Союзда танишганим ҳамон ёдимда. Шоирга ёрдамчи котиблик қилиб юрган Абдулла Хотамов, фожиа ва судларда иштирок этган Ҳамроқул ака Турсунқуловлар билан бу ҳақда кўп бор гаплашганимиз инқилобий шоир ҳақида бир неча сўз айтишга ҳуқуқ беради, деб ўйлайман.

— **Ҳамзанинг ўзбек совет адабиёти тарихидаги ролини тўғри баҳолаш учун қандай тадбирларни амалга ошириш лозим!**

— Менимча Ҳамза замондошлари Беҳбудий, Абдулла Қодирий, Садриддин Айний, Сакен Сайфуллин, Берди Кербобоев, Чўлпон, Фитрат, Тавалло, Элбек, Абдулла Авлоний каби машҳур қалам соҳиблари ҳақида ҳам кўпроқ сўз айтмоқ лозим. Адабиётни бир киши яратмайди ва яратган эмас.

Жиндек лирик чекиниш қилай. Турғунлик даврида кўп номақбул ишлар қилинди: ижодан нимжон, кўтара олмаса ҳам баъзиларнинг бошига зилдек олтин тож қўйиб, бўйнини қийшайтириб қўйдик, номини ҳутбага солиб ўқиттирдик. Кўпгина забардаст адиблар четкада юргани, ёки марҳумлар кам эслангани (Ғайратий, Ойдин, Ҳабибий, Султон Жўра, Собир Абдулла, Мақсуд Шайхзода, Амин Умарий, Усмон Носир, Парда Турсун...) бизга маълум-ку! Инқилобнинг дастлабки йилларида кичик ариқча бўлган ўзбек адабиётимиз ҳозирги кунда катта дарёга айланганини ҳаққоний тил билан айтиш керак. Ҳадеб мушт еяберган бола қашқатаёқ бўлиб кетади. Пешонани силаса бўй ўсади, дейдилар. Ўзбек қалам соҳиблари ҳам матбуот саҳифаларида фаол қатнашиши керак. ҳадеб Хлестаковлар ишга тушабермасин. Наҳотки биз ўз нуқсонларимизни айтишдан қўрқсак! Оғриқ аъзойимни мен ўзим яхши биламанми ёки Хлестаков?

Албатта, ҳамзашуносликда, буюк шоир ижодини тарғиб этишда биринчи галда Комил Яшин, Сора Эшонтўраева, Шуҳрат Аббосов, Тамарахоним, Шукур Бурҳонов, Наби Раҳимовларнинг хизмати катта. Ана шуларни унутмаслик керак.

— **Она тили ҳақида ва умуман адабий тил, лингвистикамиз ҳақида баҳслар бўлмоқда, турли фикрлар баён қилинмоқда. Бу хусусда сизнинг нуқтаи назарингиз қандай!**

— Она тили — муқаддас! Бу ҳақда сўз бўлиши мумкин эмас. Тилини йўқотган халқ ҳеч қачон халқ бўлолмайди. Тилисиз, тарихисиз халқ — отасиз туғилган болага ўхшайди. Бу қаттиқ гапларни айтиб, ҳозир безовта бўлишга асос борми? Мутлақо йўқ. Бошқа халқлар қатори бизнинг она тилимиз ҳам яна минг-минг йиллар яшайди, ривожланади, юксалади. Бу тил халқларимиз қалбини ифодалайди, китоблар ёзамиз, илмий тадқиқотлар, чуқур фалсафий асарларни ифода этишга қодир!

Баъзан олтин соатини йўқотиб қўяр киши,
Ачинасан, лекин бориб янгисини оласан.
Баъзан курорт—сув бўйида қолар бриллиант узук,
Изламайсан, вақти келиб, бошқасини топасан.
Бу йўқотиш, йўқотишлар... ҳеч гап эмас, азизим,
Янгисин топиб бўлмас йўқотиш бор дунёда.
Тирик туриб, она тилинг, тирик дўстни йўқотсанг,
Бундан ёмон йўқотиш йўқ, билиб қўйгин, биродар!

Коммунистик партия ва Совет ҳукумати СССР халқлари тилларининг ривож топиши учун ҳамма чораларни кўриб, ғамхўрлик қилмоқда. Энг кичик элат — нивх, эскимос, чукчаларнинг тилини ҳам ардоқлаб, ривож берилмоқда. Сибирлик нивхларни йиғиб келса бир маҳаллача ҳам бўлмайди, аммо ўз она тили бор, тарихи бор, урф-одати бор...

Гап бошқа нарса устида кетяпти: баъзи бетайин, ўпкаси йўқларнинг она тилимизга нисбатан хато йўл тутганликлари, лоқайду камситишлари наинки қалам аҳлини, катта жамоатчиликни ҳам ранжитмоқда.

Бир министр ўтган йил кузда телевидение орқали она тилида деярлик гапиролмади, сўзларни нотўғри ишлатди, дудуқланди... Классик адабиётдан ўтган баъзи архаик сўзларнинг маъносига тамоман тушунмади. Бу аҳволда у ўртоқ қандай қилиб зиёли бўладию Алишер Навоийни, Ҳамзаю Қодирийни ўқиёлади? Шундай мансаб эгаси халқ ичида обрў тополармикан? Ўз она тилини билмаса, буни тикка юзига айтилса, адибдан ўч олиб, уни дўқ-пўписалар билан қўрқитиши адолатданми? Турғунлик йилларида ва айниқса кейинги йилларда масъул мансабда турган Р. Абдуллаева маданият ходимлари ичида ҳеч кимни она тилида сўзлатмади. Сўзлаганларга паст назар билан қаради. Отаси ёки онаси жанозасида иштирок этган фарзандни «икки юзламачи» деб атади. Халқимизнинг қанчалаб ажойиб фарзандлари оғир аҳволда қолди. Адабиётга, классик меросга, ўзбек тили фанига илмий ходимлари кўрқа-писа қаради. Бобур у ёқда турсин, Навоийга ҳам кўз олайтира бошланди. Шаҳарлардаги кўчалар ва муассасалар номи ўзбек тилида ёзилмаганлигига ҳам чидаб келган халқ, бу шахс ва унинг атрофидаги кимсалар адабиётимиз асосчисига кўз олайтирганидан кейин тоқати тоқ бўлди. Халқ сайлу байрамларини, наврўзни диний деб, ман этишга уринди, аммо азамат халқ, олимлар ва адиблар бу нотўғри ишни, хайрият, дабдала этди.

Тилшунослик ҳақида тажрибали олимларнинг телевидение орқали чиқишлари ниҳоятда мақбул иш бўлмоқда. Баъзи академигу докторлар оғизга талқон солиб ўтирган пайтда СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси Эркин Юсупов, фан докторлари Кўчқор Хоназаров, Алибек Рустамовлар ўзларининг ниҳоятда қимматли фикрлари билан ўртоқлашмоқдалар. Ҳамма халқлар ҳам дилига тушган зиёли фарзандини ҳеч қачон унутмайди. Гарчи лингвистика бўлмаганда ҳам, она тупроғимиз саломатлиги ҳақида қайғураётган академик Мирзаали Муҳаммаджонов илмий ишларини, халқ дилига тушган бошқа академиклар — Қори Ниёзий, Ҳабиб Абдуллаев, Яҳё Ғуломовларни ҳам халқимиз ҳеч қачон унутмайди.

Биз рус тили туфайли жаҳон адабиёти билан танишдик. Наинки Пушкин, Лермонтов, Толстой, балки, Бальзак, Шекспир, Сервантес, Иқбол, Робиндранат Тагор, Лу Син, Жек Лондонни, ватанимиз тарихига оид асарларни, антик адабиётини, «Капитал»ни рус тили орқали билдик. Бу тил наинки ер юзида, космосда ҳам янграмоқда, бу тил асл маъноси билан қардошлик тилидир.

— **Сиз хизматингиз тақозоси билан ёш қаламкашлар билан тез-тез мулоқот қилиб турарсиз, албатта. Улар ҳақида фикрингизни ҳам баён этсангиз.**

— Адабиётимизнинг келажаги билимдон ва талантли ёшлар қўлида. Ишонч ва уларни қўллаб-қувватлаш бизларнинг инсоний бурчимиздир. Улар яратган яхши насрий, шеърий ва драматик асарлари билан бирга экологиямиз — табиат поклиги ва бошқа жамоат ишларида оқсоқол устозлари билан биргаликда маслаҳатлашиб жонбозлик кўрсатаётганликларини маъқуллайман. Турғунлик давридаги кўп номақбул ишларнинг оқоваси ҳозирги кунга ҳам етиб келмоқдаки, бу иллатлар билан кураш ўз зиммаларига тушаётганини ёшлар яхши сезаяпти. Талантли ёшларимиз кўп, уларни ҳимоя қилмоқ жуда зарур. Ёшлар ўзини ижодга, ишга уришини даъват этаман, яратиш, фақат яратиш керак деб маслаҳат бераман. Майда-чуйда нарсаларга эмас, ижодга! Чунки ёши кетиб, тузук шоир бўлолмай қолганлар бор. Бу аччиқ ҳақиқатни кўриб турибмизку!

Катталарга ҳурмату саломни эсдан чиқармай, ижод ва иш билан қаттиқ банд бўлмоқ ҳар бир ёшнинг ўйлаган ниятига етказади. Бу «Оталар сўзи — ақлнинг кўзи» бўлиб қолмай, юрак сўзидир, виждон амридир.

— **Домла, сўнгги савол: оқшомхонларимизга Янги йил тилакларингиз!**

— Тилагим ёзувчиларга хос бўлақолсин. Янги йилда ҳамшаҳарларимиз фақат яхши асарларни ўқишдек бахтга мушарраф бўлишсин.

Суҳбатни Темур УБАЙДУЛЛО ёзиб олди.

Оқшомхонлар учун учрашув

Дунёда оға-инилик— мўътабар

Ўзбекистон ССР халқ ёзувчиси МИРМУҲСИН ҳузурида

Дўстликнинг олтин кўприги

Қаторда норинг бўлса

Эсимда. 1966 йилнинг 26 апрель тонги. Тошкент заминида ернинг оний силкиниши ҳамшаҳарларимизга катта кулфат келтирган эди ўшанда. Лекин улуғвор мамлакатимизда ўнлаб йиллар мобайнида шаклланиб, тобланган миллатлараро ҳамкорлик, ҳамдўстлик бу табиий офатдан устун келди. Иттифоқимиздаги барча қардош республикалар тошкентликлар бошига тушган кулфатга ҳамдард бўлиб, ўзларининг ҳар томонлама беғараз ёрдамларини кўрсатиб, республикамиз пойтахтининг аввалгисидан ҳам сўлим шаҳарга айланишида баракали улушларини қўшган эдилар. Мана бугунги кунда Тошкент қиёфаси таниб бўлмас даражада ўзгариб кетди.

Аминманки, қардош Арманистоннинг зилзиладан зарар кўрган шаҳар ва қишлоқлари икки-уч йил ичидаёқ ўз қаддини ростлайди. Бунда мамлакатимизнинг турли бурчакларидан, шунингдек, хорижий мамлакатлардан тинмай келиб турган ҳар томонлама, шу жумладан моддий ёрдамнинг ҳиссаси катта бўлади, албатта.

Арманистонда табиий офат рўй берган куннинг эртасигаёқ Тошкент шаҳридаги Собир Раҳимов районининг «Коминтерн» маҳалласи идорасига аҳолилар мурожаат этиб, жабрдийда арман халқига ҳар қандай ёрдам кўрсатишга тайёр эканликларини билдиришди. Маҳалла комитети аъзолари ва активлар маслаҳатлашиб зилзиладан зарар кўрган арман халқига моддий ёрдам кўрсатишга қарор қилинди. Биринчи бўлиб маҳалланинг энг қария отахонларидан Ҳамид ота Аҳмаджонов ўз улушини топширди. Орадан хиёл ўтмай, унинг рафиқаси Ойтўра ая шошиб келиб қолдилар:

— Буни қаранг, чолим тушмагур менга айтмай ўзлари келаверибдилар. Ахир менинг ҳам атаб қўйганим бор эдику, манавини ҳам қўшиб қўйинглар, — дея пул тутқазди ая.— Қанчадан-қанча кишиларнинг ёстиғи қуриган, уй-жойлари вайрон бўлган-ку. Қани қувватим етса, ўша ерга бориб қўлимдан келганича қарашардим.

«Коминтерн» маҳалла аҳли ўша куни бир тан бир жон бўлиб йиғилган 656 сўмни 700412 счётига ўтказди. Ана шу маблағга кўп болали она Ҳури Душанова, шифокор Марат Шодмонов, пенсионерлар Адҳам Акрамов, Нозир Умарбеков ва бошқалар ўзларининг салмоқли улушларини қўшишди. Ҳа, доно халқимизнинг таъбири юз фоиз ҳақ: «Қаторда норинг бўлса, юкинг ерда қолмайди». Улкан оиланинг ўн беш аъзоси — Иттифоқдош республикалар арман халқининг мушкулини осон этишда ҳеч нимани аямайди.

Ҳаким МАВЛОНОВ,
«Коминтерн» маҳалла комитети раисининг ўринбосари, ветеран-педагог.

«Сирли олам»

Табиат узоқ даврлар заҳмат чекиб биз кўриб турган тоғу-тошларни, чўлу биёбонларни, хилма-хил мавжудот, набобот ва нафосат масканларини яратди. Уларнинг ҳар бирига ўзига хос ўрин, куч, ҳаракат берди ҳамда уларга ақл бовар қилмайдиган даражада сиру-асрор ва уйғунлик бағишлади. Табиатнинг гултожиси бўлмиш одамзод бундай тилсимотларни ўрганиб қизиқарли рисолалар битаяптики, булар ҳар бир китобхонни қизиқтиради.

Мана бир неча йилдирки, «Ёш гвардия» нашриётида ранго-ранг олам сирлари ҳақида ҳикоя қилувчи «Сирли олам» тўплами мунтазам нашр этилмоқда. Яқинда нашриёт ўз ўқувчиларига шу мажмуанинг тўртинчи китобини ҳадя этди. Тўпламни «Фан ва турмуш» журналининг бош редактор ўринбосари Комил Холмуҳамедов матбуотда босилган мақолалар асосида тузган. Олдинги уч тўпламдаги сингари навбатдагисида ҳам олам ва табиат сирлари, улар ҳақидаги тахмин ва фаразлар, ҳаётимизда учрайдиган турли мўъжизавий воқеа-ҳодисалар илмий-бадиий шаклда талқин этилган. Шунингдек, тўпламда фантастика ишқибозларига мўлжалланган О. Юнусовнинг «Уфқдаги ёғду», Б. Шоунинг «Тонгги тўқнашув» каби фантастик қиссалари ўрин олган. Ўйлаймизки, «Сирли олам» тўпламининг тўртинчи китоби ҳам илгаригилари сингари ўз китобхонларини топади ва уларга манзур бўлади.

Мирзаумар ХАЛИЛОВ,
«Ёш гвардия» нашриёти ходими.

«Она-табиатнинг гўзал нафосати — инсон!».

Қорбобо бизни нима билан хурсанд қилади?

Бу йил Қорбобо совға қиладиган пакет ичида нималар бўлади? Янги йил совғаларини сабрсизлик билан кутаётган болалар шу кунларда ана шу ҳақда бош қотиришмоқда. Болаларнинг кўнгли нозик бўлади. Шунинг учун ҳам Қорбобо ва Қорқиз совға қиладиган конфетлар, печенье ва шоколадлар шунчаки ширинликлар эмас, ғамхўрлик ва эътиборнинг белгиси ҳамдир.

1989 ЙИЛ 10 ЯНВАРГА ҚАДАР

В. И. Ленин номидаги майдонда ва «Саёҳат» меҳмонхонаси олдида ўтадиган янги йил бозорларидан болалар учун байрам совғаларини, қандолатчилик маҳсулотларини, чанқовбосди ичимликларни харид қилиш мумкин.

Байрам дастурхони учун бирор нарсани харид қилишни унутган бўлсангиз, асло ташвишланманг.

Куйбишев райпишчеторгининг қуйидаги адресларда жойлашган магазинлари сизга хизмат кўрсатади:

1-магазин — Ново-Московская кўчаси, 26;
2-магазин — ТТЗ-II массиви, Белоножко кўчаси, 24;
3-магазин — 4-Қорасув массиви, 43-уй;
6-магазин — М. Горький кўчаси, 89;
8-магазин — ВЛКСМ 40 йиллиги кўчаси;
9-магазин — М. Горький кўчаси, 69;
10-магазин — Луначарский шоссеси, 430;
12-магазин — Марказ-I, 49;
13-магазин — Марказ-2, 6;
14-магазин — Луначарский шоссеси, 50.
18-магазин — Високовольт кўчаси, 101;
21-магазин — ТТЗ-1 массиви («Трактор» стадиони ёнида);
22-магазин — 1-Қорасув массиви;
23-магазин — Ново-Московская кўчаси, 17;
26-магазин — Икромов кўчаси, 3;
27-магазин — 2-Қорасув массиви, 23;
37-магазин — Луначарский шоссеси, 131;
33-магазин — ТТЗ-4 массиви, 2;
40-магазин — Луначарский шоссесининг Жанубий томони, 42;
47-магазин — Циолковский кўчаси, 325;
55-магазин — Генерал Петров кўчаси, 249;
50-магазин — Бабушкин кўчаси, 56;
66-магазин — Пушкин кўчаси, 86;
70-магазин — М. Горький проспекти, 111;
74-магазин — 6-Қорасув массиви;
75-магазин — Луначарский маркази.

КУЙБИШЕВ РАЙПИШЧЕТОРГИ.
«СОЮЗТОРГРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН АГЕНТЛИГИ.

Театр

НАВОИЙ НОМИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АИИК КАТТА ТЕАТРИДА — **Иоланта** (17.00), 3/I да **а** (12.00), **Золушка** (17.0 4/I да **Золушка** (12.00повиддиннинг сеҳрли чи(17.00).

Цирк

Тошкент давиркида — «ЦИРКДА АРЧМОШАЛАРИ» (17, 19.30).

Кино

2 ЯНВА

БАДИИЙ ФМЛАР:
ВЛКСМ 30 йги — «ГУНОҲКОР» (жуфтларда).
Чайка — «МУАТ ҲАМИША ҒОЛИБ» (121.00).
Нукус — «МБАТ ҲАМИША ҒОЛИБ15, 20.00).
Ватан — «МБАТ ҲАМИША ҒОЛИБ.00).
Москва — «МББАТ ҲАМИША ҒОЛИБ» 20.00).
Лисунов но— «ЖОДУ ҚИЛИНГАН ИЛСР ВОДИЙСИ» (тоқ соатл).
Дружба — «ИН ХАЁЛЛАР» (17.20, 180).
Восток — «МББАТ ҲАМИША ҒОЛИБ»30, 21.00).
Санъат сарой «МУҲАББАТ ҲАМИША ИБ» (18.30, 20.45), «**УМИД** АНДОЗЛАРИ» (17, 19.30).
Қозоғистон —ИРИН ХАЁЛЛАР» (17, 18, 21.00).
Искра — «ЖСҚИЛИНГАН ИЛОНЛАР ВОДИ» (жуфт соатларда).

3 ЯНВАРД

БАДИИЙ ФМЛАР:
ВЛКСМ 30 йги — «ГУНОҲКОР» (жуфтатларда).
Чайка — «МУАТ ҲАМИША ҒОЛИБ» (11,), 16, 18.30, 21.00).
Нукус — «МУБАТ ҲАМИША ҒОЛИБ» 15, 14.45, 17.15, 20.00).
Ватан — «МУБАТ ҲАМИША ҒОЛИБ» 14.30, 15, 20.00).
Москва — «МББАТ ҲАМИША ҒОЛИБ» , 14, 17, 20.00).
Лисунов но— «ЖОДУ ҚИЛИНГАН ИЛОР ВОДИЙСИ» (тоқ соатл).
Дружба — «ИН ХАЁЛЛАР» (11, 14, 1, 12 , 15, 18.30).
Восток — «МББАТ ҲАМИША ҒОЛИБ».30, 15.30, 16, 18.30),
Санъат сарой «МУҲАББАТ ҲАМИША ИБ» (11, 13.30, 16, 18.30, 5); «УМИД ЧАВАНДОЗЛАР12, 14.30, 17, 19.30).
Қозоғистон —ИРИН ХАЁЛЛАР» (11, 12, 15, 17, 18, 20, 21.00).
Искра — «ЖОҚИЛИНГАН ИЛОНЛАР ВОДИ» (жуфт соатларда).

Тошкент облаКалинин районидаги Н. К. упская номли 12-ўрта маб (ҳозирги Тошкент шаҳС. Раҳимов районидаги 26та мактаб) томонидан **Ҳайдев Абдураҳим Қодирович**мига берилган 214171 номи йўқолган
ЎРТА МАЪЛУМОТ ТЎҒРИСИДАГИ АТТЕСТАТ
БЕКОР ҚИНАДИ

Тошкент шаҳ Октябрь районидаги Йўлдо Охунбобоев номли 45-ўрта ктаб томонидан **Воҳобов Аборий Қодирович** номига илган 118489 номерли йўқол
ЎРТА МАЪЛУМОТ ТЎҒРИСИДАГИ АТТЕСТАТ
БЕКОР ҚИНАДИ

Арчамиз

Арча ўсар
ўрмонда,
Янги йилда —
меҳмонда.
Шоҳларида
ўйинчоқ,
Келинчакдек
хушчақчақ.
Завқ улашар
арчамиз,
Бахтлимиз-да,
барчамиз.
Кунлар ўтар
хўрсиниб.
Арча ётар
чўрт синиб.
Қувонч тўлган
ҳовлида.
Кўзлар боқар,
ачиниб —
Эслаб айтар
Холида:
«Ҳеч ким асло
тушмасин!
Синиқ арча
ҳолига».

Анвар МИРЗАЕВ.

Пикола ва Қорбобо

(Француз халқ эртаги)

Бор экан, йўқ экан, Пикола деган қизча ота-онаси билан бирга кичик бир қишлоқда яшар экан. Пиколанинг отаси узоқ вақт касал бўлиб қолибди. Шунинг учун уларнинг уйларида ҳеч нарсалари қолмаган экан. Янги йилга биронта совға-салом сотиб олишлари учун пуллари ҳам йўқ экан. Французларнинг одатига кўра болалар Янги йил кирадиган кечаси Қорбободан совға-салом кутиб ботинкаларини печка ёнига қўяр эканлар. Бу одатга кўра Пикола ҳам Янги йил кечаси ботинкасини печка ёнига қўйибди.

Онаси бўлса, қизчасига маъюс қараб:

— Болагинам, бизникига бу йил Қорбобо келмайди. Эрталаб ботинканг ичидан ҳеч қандай совға топа олмайсан, — дебди.

Пикола бўлса:

— Ойижон, мен яхши қизман-ку, ҳар доим гапга кираман-ку. Қорбобо албатта менга биронта совға олиб келиши керак, — деб хаёл сурганча ётиб ухлаб қолибди.

Эртасига тонг отгач, Пикола печка олдига югуриб борибди. У шошиб-пишиб ботинкасининг ичига қарабди. Шу пайт ботинкаси ичида ётган чумчуқ боласига кўзи тушибди ва у бирдан:

— Мана, ойижон, қаранглар! Айтувдим-ку Қорбобо менга совға олиб келади, — деб қувониб-қувониб ота-онасини уйқудан уйғотибди.

Бу ҳолни кўрган Пиколанинг ота-онаси жуда қувонибди.

Шундай қилиб, қушча Пиколанинг вафодор дўсти бўлиб қолибди.

Бундай жонли совғадан Пикола жуда-жуда хурсанд экан.

Французчадан
Сайдғани ЮСАЕВ
таржимаси.

Нега хўрсинасан, Раъно?

(Ҳикоя)

ОҚШОМ тушиб, энди қош қорая бошлаган эди. Ишхонада қаттиқ чарчаган Фахриддин «Жигули» машинасининг чироқларини ёқиб очиқ дарвозадан ҳовлига кириб келди-да, хаёлидан: «Раъно уйда экан, дарвозани очиб қўйибди», деган севинч бир фикр ўтди. Лекин машинадан тушиб уйда қизи Нигорадан бошқа ҳеч ким йўқлигини билди-ю, кўнгли лойқаланган сувдек хира тортди, жамалак сочларини селкиллатиб яқинига келган қизига маъюс боқиб сўради:

— Опанг қани, Нигора?

Қизи майин тортиб, оҳиста гапирди:

— Ойим қўшнимизникига телефон қилибдилар, шамоллаб қолганаканлар, опам банка қўйиб, қараб келгани кетдилар...

— Қачон? — Фахриддин онаси қаттиқ бетоб бўлса, кеча Термездан ҳориб қайтганига қарамай ҳозироқ бормоқчи бўлиб, хавотирланиб сўраган эди, қизи тасалли гап айтиб қолди:

— Боягина опам телефон қилдилар, ойим анча тузукмишлар, «Хавотир олманглар, ҳозир бораман», дедилар, Шоҳида опам, Нуриддин акам уйда эканлар.

Фахриддин синглиси билан укаси Нуриддин онажонисига қараб туришини, Раъно ҳозир қайтиб келишини эшитиб, бир оз хотиржам бўлди:

— Сингилларинг ҳали келишмадими, Нигора?

— Гулнора билан Анора мактабда, ўқиши етти яримда тугайди...

— Сора опанг билан Сайёра-чи?..

— Опаларим бугун касалхонада навбатчилик қилишадиган кун...

Фахриддин ҳафсаласи пир бўлгандек машина калитларини чўнтагига зарда билан солди-да, даҳлизда оёқ кийимини ечиб катта уйга кирди. Нигора остонага келиб қўнғироқдек ширин овоз билан:

— Адажон, чой дамлаб берайми?.. Овқатингиз ҳам қозонда иссиқ турибди, олиб келайми?— деди.

Фахриддин уйда хотини Раъно йўқлиги учун, овқат ейишга ҳам иштаҳаси бўлмаётганини қизига сездиргиси келмади-да:

— Чойнинг ўзини олиб кел, ҳозир овқат керакмас, қизим,— деди ва стулга оҳиста ўтирди.

Одам боласининг табиати қизиқ. Бирда дили хира тортганда, бирда яхши кайфиятида атрофдаги нарсаларга чуқур разм ташлаб, ўзича тасалли-ю-таскин топади. Ҳозир Фахриддин ҳам тирсагини столга қўйган ҳолда иягини бармоғи билан ушлаганча хаёлга толди. Бирдан нақшин шкаф устидаги суратга кўзи тушди. Бу хотини Раънонинг рангли бўёқда ишланган расми эди. Ҳозир Раъно мовийга мойил кўзларини сузиб, юпқа лабларини қимтиниб тортиб, атлас кўйлаги рангида лолагун бўлиб унга боқиб турарди. Бу суратни Раънонинг бир ҳаваскор рассом дугонаси, жуда ўхшатвормаган бўлса ҳам, ҳавас-ихлос билан ишлаган эди. Фахриддин унга тикилган сари бўёқлари ранг-баранг жилва қилиб, сурат жонли Раънога айланди. Шунда Фахриддиннинг ичидан бир нидо келди:

«Вой менинг гўзал Раъноим! Гулмисан, Раъномисан! Менга беш қизни инъом этган онамисан ёки қалбимда ловуллаб очилган лоламисан! Вой менинг қанту-асалим, Раъноим! Сен мунчалар яхшисан, ҳаётимнинг кўрки-нақшисан, Раъно!».

...Эшикдан пахта гулли чойнак билан пиёла кўтариб кирган Нигоранинг қўнғироқдек қувноқ овози Фахриддиннинг ширин хаёлларини бўлиб қўйди:

— Адажон, опам келдилар.

Фахриддиннинг назарида остонадан қуёш кўтарилгандек, ҳаммаёқ ёриб-ёришиб кетди-ю, уйга сочлари елкаларига патила-патила ёйилган, ой юзи ойдан гўзал, қизғиш лаблари мисли асал Раъно кулимсаб, «Ассалом алайкум» деб, эрка бир юриш билан Раъно кириб келди. Фахриддин ҳозиргина сурати жонланиб кўринган Раънонинг асил ўзи кириб келганига дили чашмадек тиниқ тортиб кетди.

— Яхши келдингми, Раъно?— оддий шу сўроқда Фахриддиннинг бир олам меҳри мужассам эди. — Ойим тузукмилар?

— Яхшилар,— деди Раъно қора-оқ шойи рўмолини оқ бўйнидан тортиб оларкан. — Шамоллаб қолибдилар... Дори бердим, енгил тортганларидан кейин қайтдим.

— Раҳмат, Раъно... Барака топ, азизим! Раъно жилмайди-ю, лекин индамади.

Худди шу маҳал чуғурчуқлардек чувиллашиб қизлари Гулнора билан Анора мактабдан келиб қолишди.

Дастурхон атрофига ҳаммалари жамулжам бўлиб овқатланишди. Фахриддин хотини, қизлари билан яйраб, хушнуд бўлиб ўтирди.

Ҳар кимки яхши ишлаб, яхши чарчаб тунда ёстиққа бош қўяркан, ширин уйқу аъзосига ором бўлсин экан. Лекин шу тун Фахриддин безовта қушдек уйқусираб, тўлғаниб ётди, Раъно эса нуқул хўрсинарди.

Воқеа бундай бўлди. Раъно қайнанасининг касалини эшитиб, қанот боғлаб учиб борди: «Ҳа, ойижон, тузукмисиз?» дейиши билан қайнанаси унга ғазаб билан қаради: «Фахриддин тирикми? Икки ҳафтадан бери хабар олмайди! — заҳархандалик билан гапирарди у. — Ўғлим битта эмас, Фахриддин бўлмаса Нуриддиним бор... Мана, қўшним Хуморхоннинг ўғли йўқ эди, ўлганда гўрга куёви олиб тушибди... Фахриддинга айтиб қўйинг, у бўлмаса Нуриддиним бор... Мен дунёдан ўғилсиз ўтаётганим йўқ». Эрка-ю-тантиқ қайнанасининг бу сўзларини ўғил кўрмаган, лекин пари-пайкар беш қизнинг онаси Раънонинг жон-жонидан ўтиб кетди. Одамнинг бахти ақлида, Раъно доно эди. Кўзига ёш олди-ю, қайнанасига таскин берди: «Ойижон, Фахриддин акам ишхонадан Термезга кетган эдилар, кеча келдилар, дам олиш куни келмоқчилар», деди, қайнанасини ёғ билан силаб-сийпаб, дори-дармон қилди, парваришлади, ёш қизлари бўлгани учун уйга қайтди.

Раъно Фахриддин акасига шуларни гапириб, ўғил кўрмагани учун тақдиридан нолиди, фарзандли бўлиш ёшидан ўтганига нидо қилди, хўрсинди. Раънони жони-жаҳонидан, хону-монидан яхши кўрган Фахриддин боши янчилгандек тўлғанди, кейин Раънонинг қалин қамчиндек сочларини силаркан, нидо билан, таваллo-ю-илтижо билан деди:

— Нега хўрсинасан, Раъно?... Сен ахир беш қизимнинг онаси, ҳаётимнинг лоласисан... Беш қизинг беш куёвга чиққанда беш ўғилли бўласан, улардан қизлар, ўғиллар кўрасан. Қиздир, ўғилдир — ҳаммаси одам ҳаётининг ширин меваси. Қизларимиз бир қанот, ўғил, невара-чевaралиримиз бир қанот бўлишади. Ҳеч хўрсинма, Раъно, сен Раъно эмас, ҳаётим гули-раъносисан. Сенинг Раъно номингни айтганимда, қизларим Сора, Сайёра, Нигора, Гулнора, Анoралар исмини тилга олганимда осмоннинг ҳамма юлдузлари олтин қўнғироқларини чалиб «Яшанг одамлар, ўзингиздан кўпайинг одамлар» дегандек нидо келади... Хўпми Раъно, хўрсинма Раъно!

Дил торини дил нидоси чертади, гул исига гул иси қўшилса олам муаттар бўлади, шу кеча беш пари қизнинг ота-онаси тинч-осуда ором олармикан?..

Тўлқин РАСУЛЕВ.

ХАНДАЛАР

КАЛТАФАҲМСИЗ ДЕДИМ

Бир сўзамол киши бошлиғига ҳовлиқиб деди:

— Биласизми, кеча ишдан уйга кетаётганимизда бетгачопар Ўтбосаров «Бошлиғимиз жудаям аҳмоқ одам-да!» деди.
— Вой, аблаҳ-е!..

— Мен ҳам бопладим. У аҳмоқ бўлса, сиз калтафаҳмсиз дедим.

ИШОНМАЙМАН

Бўй етган бир қиз дугонасига деди:

— Сен қандай фикрдасан, билмадиму, лекин мен бир кўришдаёқ севиб қолиш мумкинлигига сира ишонмайман.
— Нега! — ажабланиб сўради дугонаси.
— Ахир сен билан танишмоқчи бўлган йигитнинг енгил машинаси борми, данғиллама уй-жой қурганми, ёғлироқ жойда ишлаш-ишламаслигини билмай туриб, бир кўришдаёқ севиб қолиш мумкинми!

ШУНГА ШУНЧА ВАҲИМАМИ?

Эри уйга қайтган заҳоти хотини ҳаяжонланган ҳолда уни қарши олиб деди:
— Вой, дадаси, шўримиз қуриб қолди!

— Ҳа, нима гап, тинчликми! — капалаги учиб деди эри.
— Биласизми, яккаю-ягона ўғилчамиз ўн тийинлик тангани ютиб юборди!
— Э, шунгаям шунчалик ваҳимами!
— Ҳечқиси йўқ, ютса ютар. Биласанку, эртага унинг туғилган куни, барибир ўша ўн тийинга морожний олиб беришим керак эди...

Тўпловчи
Турсунбой МАҲМУДОВ.

«Пахтакор» янги мавсум бўсағасида

Янги — 1989 йил эшик қоқиб кириб келди. Яна бир неча ойдан сўнг олий, биринчи ва иккинчи лига коллективлари навбатдаги мавсумни бошлаб юборишади.

Тошкентнинг «Пахтакор» командаси ўтган йили биринчи лигада қатнашиб ёмон ўйин кўрсатмади. Лекин натижа ундан ҳам яхши бўлиши мумкин эди. Афсуски биринчи даврада йўқотилган очколар ўз таъсирини кўрсатди. Энди ҳамма умид шу йилдан. Ўзбекистонлик футбол мухлислари севимли командамизнинг олий лигага чиқишини орзиқиб кутишяпти.

Пахтакорчилар устозлари мақсадга етиш учун нималар қилишяпти? Коллективда ўзгаришлар борми? Пахтакорчилар устози Б. Ҳ. Абдураимов жамоатчи мухбиримизга шулар ҳақида гапириб берди.

— Футболчиларимиз яқинда дам олишдан қайтиб яна бир жойга тўпланишди. Дастлабки машғулотларни бошлаб юбордик. Уларни «Қибрай» спорт базасида ўтказаяпмиз: машқдан сўнг назарий дарслар олиб бориляпти.

Командадаги ўзгаришларга келсак, янгиликлар йўқ эмас. Тренер В. Ф. Каминский ва А. Михель Қозоғистонга кетишди. Улардан ташқари Кахиани, Шавейко, Сараев, Гридюшка, Кабаевлар ҳам коллективни тарк этишди. Сафимизга Хоразмнинг «Хонқа» командасидан Рўзимов, Жиззахнинг «Ёшлик» командасидан Чекин, «Пахтакор» футбол мактабидан Гелеев, Саратовнинг «Сокол» коллективидан А. Герин ва дарвозабон И. Логуновни қабул қилдик. Таниқли футболчилар — Москванинг «Торпедо»сидан Кобзев, ростовлик Шчербак ҳам «Пахтакор»да ўйнаш истагини билдиришди.

Кўпчилик ишқибозлар «Константин Новиков нега «Пахтакор»да ўйнамаяпти, у яхши футболчику» каби мулоҳазаларини билдиришяпти. Гап шундаки, Константин армия сафидан қайтгач медицина комиссиясидан ўтганида қон босими борлиги аниқланди. Иккинчи лига ўйинларида ҳам 20 минутча яхши ўйин кўрсата оляпти холос. Кейин чарчаб қоляпти. Биринчи лиганинг талаблари анча юқори, бунинг устига футболчи 20 минут эмас, 90 минут чарчамай бирдек ўйнай олиши шарт.

Ислом Аҳмедовга келсак, Ростов армиячари составида СССР Куби ўйинларида қатнашиб жароҳатланган. У ҳозир шифокорлар назоратида.

Агар батамом соғайиб, аввалги спорт формасини тикласа, командага албатта қабул қиламиз.

Умуман ҳозир командани комплектлаш, янги мавсумга тайёрлаш ишларини қизитиб юбордик. Сояв бир неча кундан кейин узил-кесил аниқланади. Ҳозирча ягона мақсадимиз жанговар ўйин кўрсатиб мухлисларимиз кўнглини шод этиш.

Арманистон халқи бошига тушган мусибатга биз ҳам шерикмиз. Мамлакатимиз ва чет эл футбол командалари зилзиладан зарар кўрганларга ёрдам бериш учун махсус счётга пул ўтказишмоқда ва ўртоқлик учрашувларидан тушган маблағни юборишяпти.

Яқинда йиғилиш ўтказиб шунга қарор қилдик: икки кунлик иш ҳақимизни ва иккита ўртоқлик учрашувидан тушган маблағни Арманистонга ёрдам фондига ўтказамиз. Қайси командалар билан учрашамиз, кейин маълум бўлади.

Суҳбатни
Ортиқ МАҲМАКСУПОВ
ёзиб олди.

Трамвайни олиб қочди

Қизиқ. Машина ўғрисини эшитганмиз, мотоцикль ўғрисини ҳам. Аммо, трамвай ўғриси борлигини эшитиб «Ҳазил ҳам эви биланда» дея кулдик. Афсуски, бу ҳақиқат экан.

Оқшом чўкканига алламаҳал бўлган, соат 20 дан 20 минут ўтган. С. Янкулидис шаҳарни трамвайда маза қилиб сайр қилиш хаёлига берилди. Чанқоғини сув билан эмас, ичкилик билан қондирди. У охирги стакандаги майни обдон сипқорди. Бўш шишани бир чеккага итқитди-да депода турна қатор тизилиб турган трамвайларни бирма-бир кўздан ўтказди.

Тунги трамвай созловчилар ўз иши билан банд. Навбатчи диспетчер негадир кўринмайди. Ҳайдовчи Янкулидиснинг «омади юришгандек туюлди. У пинхона 2249-номерли трамвай эшигини зўраки очди. Кабинага кириб моторни ишлатди. Трамвай ҳеч қандай ҳужжатсиз ва назоратсиз 2-деподан гуриллаб чиқиб кетди. Чилонзорга лапанглаб кетаётган трамвай кўча ҳаракати қоидаларини писанд қилмасди...

Марказий диспетчер навбатчиси Раиса Журановага деподан трамвай олиб қочилгани ҳақида хабар қилинди. Тажрибали диспетчернинг кўрсатмаси билан энергия хўжалиги хизматчилари трамвай симидан электр токини узиб қўйдилар. И. Иброҳимов етакчилигидаги бошқарманинг хавфсиз ҳаракати инженерлари Давлат автоинспекцияси лейтенанти Исмоилов билан биргаликда трамвай ўғриси С. Янкулидисни ўз вақтида хавфли ҳаракатдан тўхтатдилар.

Ажабланарлиси, нархи 25 минг сўмлик, 18 тонналик РВЗ—6 типидаги шундай баҳайбат трамвай деподан ҳужжатсиз чиқиб кетса-ю, диспетчер ва соқчилар сезмай қолишса. Ана шу нарса жуда ажаблантиради-да!

Фаттоҳ АБДУРАҲИМОВ.

Редактор
Т. М. ҚОЗОҚЮЕВ.

ТОШКЕНТ оқшоми
Ўзбек ва рус тилларида мустақил равишда нашр этилади.

«Тошкент оқшоми»
(«Вечерний Ташкент») — орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и городского Совета народных депутатов.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

РЕДАКЦИЯ АДРЕСИ: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Телефонлар: қабулхона — 32-53-76; бўлимлар: партия турмуши ва совет қурилиши — 32-57-84; экономика ва шаҳар хўжалиги — 32-54-19; социал проблемалар — 32-53-10; хатлар ва оммавий ишлар — 33-29-70; жамоатчилик редакцияси — 33-99-42, 32-53-66, 32-54-15; «Ташкентская неделя» рекламалар иловаси — 32-56-84; эълонлар — 33-8-42.

Якшанбадан ташқари, ҳар куни чиқади. Тиражи — 125.000.